41րդ ՏԱՐԻ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5|18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1910 — ԹԻՒ 1572

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Շ. [illegible]ԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ԳՈՒ[illegible] [illegible]ԱԳԸ — ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ
[illegible] (Աէփէթէի) փողոց թիւ 38

BUREAUX DU JOURNAL HAÏRENIK
Avenue de la Sublime-Porte rue Eboussuoud No. 38
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տեղ	Գին	Գին
Պոլսոյ համար	300 թիւ	75 ղրշ. Մէճիտ
» »	150 »	40 » »
Գաւառներու	300 »	100 » »
»	150 »	50 » »
Օտար երկիր երկօրեայ	300 »	25 ֆրանք
» » ամենօրեայ	300 »	30 »
Ռուսիա	300 »	10 ռուբլի

(Միւս պայմանները տեսնել 4րդ երես)
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր։

درعليه ده باب عالی جاده سنده ابو السعود سوقاغی نومرو ۳۸
« هیره نیك » غزته سی اداره سنه

10 ՓԱՐԱ

ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Անգլիա, Ծնունդի օր մըն էր, երբ բարեկամներու հետ մատուռ մը գացինք, անոնք՝ երբ աւանդապահ ընտանեկան վաղեմի սովորութեան մը, և մենք, երբ հետաքրքրութիւն՝ ժողովուրդին հոգին տեսնելու իր դէմքին վրայ, իրեն համար ամենակարեւոր այս տօնական օրին մէջ։ Մատուռը լի էր և բազմութիւնն ունկնդիր՝ քարոզիչի մը որ հարազատ ներկայացուցիչն էր իր հօտին։ Ո՛չ մին ո՛չ միւսը կը թուէր զբաղիլ անդրշիրիմեան հոգերով, բայց թէ մին և թէ միւսը ցանկացող էր արքայութիւնն այս երկրին վրայ վար բերուած տեսնել, նոր հոգւոյ մը վերածնդեան շնորհիւ, որուն երբ նշանակ՝ կրօնական այս տօնը կը փառաբանէին ամենայարգ երգերով։

Վերածնդեան գործ մը, արդարև, ունինք կատարելիք ամէն օր մեր մէջն իսկ, մեր մտքին ու մեր հոգւոյն մէջ, բայց մանաւանդ մեր նկարագրին մէջ։

Սահմանադրութիւնը կրնայ գալ ի լոյս, թղթի կտորի մը վրայ տպագրուած, մեջլիսները կրնան գումարուիլ ի նիստ՝ ամէն բան քննելու համար։ Ինչ որ մինչեւ հիմա տեսանք՝ ո՛չ թէ գիտութեան պակասութիւնն է, այլ բարոյական մարդու սովը։ Դիտե՞ր էք որ մարդկային գործերու էն մեծ մասին համար հարկաւոր չեն հանճարներ. միջակ գիտութեան տէր մարդիկ, զոր օրինակ, կրնան յաջողիլ շատ գոհացուցիչ դատաւորներ ըլլալու, բաւ է որ կարենան պահպանել անկախութիւննին թէ ընդդէմ ազդեցիկ մեծերու և թէ ընդդէմ կաշառատուներու։

Նոյն դիտողութիւնն հիմնաւոր է մարդկային կեանքի ամէն գործունէութեանց համար։ Մեր Թուրքիոյ դժբախտութիւնը կը գտնուի իր շաւիղներուն բարոյական աղքատութեանը՝ քան թէ իմացական խեղճութեանը մէջ։

Եպարքոսութեան, նախարարութեան, կուսակալութեան, վերջապէս բոլոր պաշտօններուն համար փնտռուածն է ուղիղ մարդը, շիտակ մարդը, հաստատամիտ եւ կորովալից մարդը։ Ի հարկին խելք կարելի է ստանալ Եւրոպայի խորհրդականէ մը իսկ, բայց ո՞ւր է այն ուղղամտութիւնը, այն բարոյական պարզութիւնն որ մեզ ներէ օտար խորհրդականէ մը օգտուիլ, առանց վիրաւորուելու մեր հպարտութեանը մէջ, առանց ուզելու ուրիշին փետուրներովը տղայամտօրէն փառաւորուիլ։ Բաղձանք ուրեմն մեր մէջ Ծնունդը բոլոր այն բարոյական յատկութեանց որոնք բարոյական են անոր համար որ լաւ բարքերէ յառաջ կուգան, այն բարքերը որոնք ուղիղ հաշիւի, ուղիղ դիտաւորման, ուղիղ դատաստանի վրայ հիմնուած են։ Եւ, առանց պարզութեան, ոչ մէկ քաջագործութիւն և ոչ մէկ տաղանդաւոր ձեռնարկ կը ձգէ ակօս մը միտքերու և սիրտերու մէջ։ Վերածնինք պարզ, շիտակ և սիրտ քաղաքացիներ։ Այդպիսի վերածնդեամբ մը էն մեծ ծառայութիւնը պիտի մատուցած ըլլանք մենք մեզի և մեր երկրին ամբողջութեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՐՁԱՆՔ-ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Աստուած բարերարներէն փրկէ մեր ազգը, չարագործներուն հետ մենք գլուխ կ'ելլենք.» այսպէս կարելի է բաբախել Վոլթէրի ծանօթ խօսքը, երբ աչքի առջեւ բերենք մեր կտակարարներէն շատերը։

Այս բանծիս նորագոյն մէկ ապացոյցը եթէ կ'ուզէք՝ մտիկ ըրէք հետեւեալ վաւերական իրողութիւնը։

Այսօր, երեքշաբթի, Ենի-Գաբուի եկեղեցիին բակը կը թաղուի հանգուցեալ Յակոբ էֆ. Մօսիկեանի աղջիկը Օր. Երանուհի Մօսիկեան, որ առջի օր վախճանած է Պէշիկթաշի մէջ, 68 տարեկան հասակին։

Ինչո՞ւ եկեղեցիին բակը թաղելու այդ բացառիկ պատիւը յիշեալ պառաւ օրիորդին։

Որովհետեւ Օր. Երանուհի կտակ մը ըրած է ազգին, պայմանաւոր կտակ մը, որուն պայմաններէն մին է եկեղեցիին մէջ թաղուիլը։ Եւ կտակը նուիրական է, պէտք է որ կէտ առ կէտ գործադրուի, որպէս զի կտակարարներու սերունդը չջնջուի ազգին մէջէն։

Ի՞նչ է այս կտակը։

Օր. Երանուհի Մօսիկեան չունկան հօրենական խանութ մը ունի եղեր 200 ոսկի արժողութեամբ։ Ասկէ քանի տարի առաջ այդ խանութը կը կտակէ Ենի-Գաբուի եկեղեցիին հետեւեալ պայմաններով։

Ա. Իր զօնղանութեան միջոցին խանութին վարձքը ինք պիտի առնէ։

Բ. Մահուընէն ետքը եկեղեցիին բակը պիտի թաղուի։

Գ. Եկեղեցին ամէն տարի հոգւոյն համար պատարագ մը պիտի մատուցանէ և պատարագիչին 400 ղրուշ պիտի վճարէ։

Պաշտօնական բոլոր գործողութիւններով կտակը կը վաւերացուի։ Քսան տարի կ'անցնի այդ օրէն ի վեր, խանութը բնականաբար կը հիննայ և հիմա իր արժէքը հազիւ 150 ոսկի կ'ենթադրուի։ Բայց ասիկա բան մը չէ։ Կտակարար բարեբարուհին քսան տարիէ ի վեր կալուածական տուրք չէ վճարեր խանութին և այժմ եղմտական նախարարութիւնը 110 ոսկի կը պահանջէ իբրեւ յետնեալ տուրք, որով կտակը կ'իջնէ 40 ոսկիի համեստ գումարի մը միայն։

Եւ սակայն աւելի զուարճալին կայ։ Ըստ օրէնի, երբ ննջեցեալ մը ո և է թաղի մը եկեղեցիին բակը կը թաղուի, նոյն եկեղեցին պարտաւո՛ր է իբրեւ արտօնագրի վարձք 50 ոսկի վճարել Պատրիարքարանի սնտուկին։ Տնտեսական Խորհուրդը այդ գումարը պահանջած է Ենի-Գաբուի Թաղ. Խորհրդէն, թաղման արտօնութիւնը կառավարութենէն ստանալու և իրենց հաղորդելու համար և Թաղ. Խորհուրդն ալ ստիպուած է զիջել, որով կտակը պարզապէս 10 ոսկի վնաս մը պատճառած է Ենի-Գաբուի եկեղեցիին։

Փորձանքը հոս չվերջանար։ Օր. Երանուհի Մօսիկեան կը մեռնի Պէշիկթաշ, առանց մէկը ունենալու, ազգական կամ բարեկամ, և բոլորովին չքաւոր վիճակի մէջ, այնպէս որ Ենի-Գաբուի Թաղ. Խորհուրդը կը պարտաւորուի իր սնտուկէն հոգալ բարեգործ կտակարարին մարմնոյն փոխադրութեան և թաղման ծախքերը։ Այնպէս որ, այսօր, երեքշաբթի, երբ բարերար կտակարարին մարմինը կ'ամփոփուի Ենի-Գաբուի եկեղեցիին բակը, արդէն ալ 15 ոսկիի չափ վնաս ըրած է այդ կտակէն։

Եւ ասկէ ետքն ալ, ամէն տարի, մինչեւ Գաբրիէլ հրեշտակապետի վերջնական փողին հնչումը, Ենի-Գաբուի Թաղ. Խորհուրդը պիտի պարտաւորուի չորսական հարիւր ղրուշ վճարելով՝ Սուրբ պատարագ մատուցանել տալ ի հանգիստ հոգւոյն իրենց եկեղեցիի բարերարուհիին և պատարագիչ վարդապետը կամ եպիսկոպոսն ալ պերճախօս յիշատակութեամբ մը ի վեր պիտի հանէ հանգուցեալ կտակարարին չնաշխարհիկ ձիրքերը, բարեպաշտութիւնն ու բարերարութիւնը և պիտի վերջացնէ խօսքը սովորական բանաձեւով։

«Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի։»
Ամէն։

ԵՐՕՏ

ՆՈՐ ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱՐԺՈՒՄ
ՆՈՒԷՐ՝ 200,000 ՌՈՒԲԼԻ

Կովկասի մէջ հայերը դարձուցած են ուշադրութիւննին գիւղատնտեսական խնդիրներու վրայ։ Գիւղերու մէջէն սկսելու է տնտեսական կացութեան բարելաւումը, եթէ կ'ուզենք որ երկիրը ճշմարիտ փոփոխութիւն մը կրէ իր ընդհանուր տնտեսական վիճակին մէջ։

Թիֆլիզի Սուրհանդակը կը գրէ.

Հաստատ աղբիւրէ կը լսենք թէ, Ալ. Մանթաշեան երկու հարիւր հազար ռուբլի կը նուիրէ Երեւանի նահանգին մէջ գիւղատնտեսական օրինակելի դպրոց մը հիմնելու համար։

Մանթաշեանի անունը անջնջելի կը մնայ հայ ազգի մէջ, երբ բուն ժողովուրդը կ'օգտուի անոր բարեգործութիւններէն։

Երեւանեան նահանգի համար մի օրինակելի գիւղատնտեսական դպրոց ունենալը ոչ միայն կարեւոր է, այլ և ամենաանհրաժեշտ։

Պ. Ալ. Մանթաշեանը այդ պակասն ալ կը լրացնէ։

Առիթէն օգտուելով, չենք կարող միեւնոյն ժամանակ չխօսիլ և այն մասին, որ հանգուցեալ Եգոր Աւագեան Փաւլեանց մօտ 75—80,000 [illegible] նուիրած էր Ղազախի կամ հայ ուրիշ վայրի մը մէջ գիւղատնտեսական դպրոց հիմնելու համար։

ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱՅԻ ԱՆԿՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԸ

Թայմզ իր Պոլսոյ թղթակցին հետեւեալ հեռագիրը հրատարակեց այս նիւթին վրայ.

«Արդէն Թայմզ հրատարակած է այն լուրը որ ինձ հաղորդուեցաւ Իթթիհատական կուսակցութեան անդամներու կողմէ Հիլմի փաշային հրաժարման միջոցին, թէ կուսակցութիւնը իր մէկ նիստին մէջ որոշած էր այլեւս նեցուկ չըլլալ Հիլմիին՝ ընդհանուր պատճառներով, և թէ այս որոշումը հաղորդուած էր Հիլմիին որ իր պաշտօնակիցներուն հետ խորհրդակցելէ ետք, հրաժարած էր։

«Դահլիճի անդամներէն մէկը ըսաւ թէ, երբոր կուսակցութիւնն որոշեց Հիլմին հարցաքննել ի մասին Ատանայի մէջ տեղի ունեցած վերջին կախումներուն, Թալաթ պէյ այս որոշումը հաղորդեց Հիլմի փաշային և իմաց տուաւ անոր որ ինքն ալ որոշած էր հրաժարիլ եթէ Հիլմի փաշա յանձն առնէր պատասխանել հարցաքննութեան։ Թալաթ պէյ սա՛ համոզումը յայտնեց թէ այս ցաւալի խնդրոյն վերաքացումը պիտի ստեղծէ միայն աղէտաւոր հետեւանքներ, թերեւս նաեւ նոր հակահայ խռովութեանց Փոքր Ասիոյ մէջ, և խնդրեց Հիլմիէն հեռացնել այս վտանգները՝ պաշտօնէն իւրովի քաշուելով։

«Այս լուրը ճիշդ կը թուի ըլլալ։ Բայց այն անզեկութիւնը թէ Եպարքոս մը իր պաշտօնէն հանուեցաւ միայն անոր համար որ մոլեռանդութեան գաւառացի մէկ քանի անխիղճ պետերուն մասնակի և յայտարարել պատուհասումը յանձնարարած էր՝ կրնայ արդեօ՞ք խաղաղութիւնը վերահաստատել Փոքր Ասիոյ մէջ։ Ասիկա ալ ուրիշ խնդիր մըն է։

Հաքքը պէյ, Թէլֆեր և Երիտասարդ-Թուրք նախարարներու նեցուկը կը վայելէր, կուսակցութեան նիստին մէջ ստացաւ մեծամասնութիւն մը որ միայն 10 ձայնով աւելի էր Բիւյիւք Սայիտ փաշայի սիրուած քուէներու թիւէն։

***

Ըստ մեզ, հարցաքննութիւնը տեղի պիտի ունենար դատապարտուած Հայերուն կախուած չըլլալուն մասին։ Ըստ մեզ, դարձեալ Իթթիհատականները ասիկա միայն պատրուակ մը ըրին, որովհետեւ, վաղուց արդէն Հիլմին հրաժարեցնելու որոշում տուած էին։ Բայց մենք ալ չենք կրնար հասկնալ Թայմզի պէս թէ հակահայ խռովութիւններէ կրնան մոլեռանդները ետ կենալ երբոր խմբովին որ Հիլմին այդպիսի մոլեռանդներ պատժելուն համար պաշտօնէն հանուեցաւ։ Ամենեւին քաղաքական չէ տարածել որ Եպարքոս մը ինկաւ չարագործներ պատժել տուած ըլլալուն համար։ Թայմզի թղթակցին այսպիսի տեղեկութիւններ հաղորդող նախարարը ոչ միայն սուտ մը ըսած է, այլ անուղղակի քաջալերութիւն մըն ալ տուած կ'ըլլայ կոր չարագործներուն։

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՐԲԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հայ-կաթոլիկ աղքատասէր տիկնանց [illegible] նախաձեռնութեամբ տրուելիք այս պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ, ինչպէս արդէն ծանուցած ենք, ամսոյս 16/29 շաբաթ իրիկուն, Բերա-Բալասի սրահներուն մէջ։

Անցեալ տարի այս Աղքատասէր Ընկերութիւնը յաջողած էր տեղաւորել մինչեւ 500 հատ մէկ ոսկինոց տոմսեր, որոնց գանձումը կատարուեցաւ քիչ մը ծանր կերպով։ Այս հանգամանքին վերագրելու է այն իրողութիւնը թէ Աղքատասէրը քիչ մը ուշ կրցաւ բաժին մը հանել իր ընդհանուր հասոյթէն և ղրկել զայն Փոքր-Ասիոյ սովեալներուն։ Այս բաժինը եղաւ մինչեւ 200 ոսկի, որուն բաշխումը կատարուեցաւ Երկրագործ. Պանքայի միջոցաւ, որ ստացած էր այդ գումարը յանուն ընկերութեան գործող Հիւրմիւզ էֆ.ի ձեռքէն։

Այս տարի, ընկերութեան Տնօրէն Խորհուրդը որոշած է հասոյթը կիսել իր անմիջական խնամքներուն [illegible] և Կիլիկեցի որբերուն մէջև։

Հանդէսն առիթ մը պիտի ըլլայ ոչ միայն բարեգործութեան մը, որ ինքնին արդէն կը բաւէ զայն մեզ հարկ մը դարձնելու, այլ և նաև ժամադրավայր մը ուր, Լուսաւորչական, Կաթոլիկ և Բողոքական պիտի կրնան հաղորդուիլ ընդհ. ազգային ոգւով մը։

Ծերերուն համար սփոփիչ տեսարան մը պիտի ըլլայ տուիկա, որովհետեւ պիտի տեսնեն թէ երեսուն տարի առաջուան եղբայրսիրական բարքերը կը վերակենան, որոնք ջնջուելու վրայ էին, և երիտասարդներն ալ, աղջիկ ու մանչ ոչ նուազ գոհ պիտի ըլլան, որովհետեւ այսպիսի հաւաքումներ երբեմն կ'օգնեն կեանքի ընկեր մը ընտրելու գործին, որ աւա՛ղ, միշտ դժուար է։ Այս տեսակէտով, մենք կը գովենք Տնօրէն Խորհուրդն որ որոշեր է դիմակաւորներ չընդունիլ պարին որակը։ Հաւաքումը պիտի ըլլայ ուրեմն ընդարձակուած ընտանիքի մը երեկոյթը։

×

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի

Փոխանորդարանս կը ծանուցանէ արդոյ ազգայնոց ի գիտութիւն թէ Հայ-Հռոմէական Տիկնանց Ընկերութեան կողմէ նպաստ հաւաքելու գործողութիւն մը արգիլելու մասին մայրաքաղաքիս և շրջակայից Ս. Եկեղեցեաց շրջաբերական ղրկուած չէ Պատրիարքարանէս։ (Կնիք)

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Շաբաթ իրիկուն Պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն մէկ մաս մը բաւական բուռն, թէեւ արդարացի, դանգատներ յայտնած են Տնտեսական Խորհուրդի և մանաւանդ Եղուարդ էֆ. Շիրինեանի քմահաճ անօրէնութիւններուն դէմ։

Մէկ քանի պաշտօնեաներու ամսականի յաւելում եղած է և մէկ քանիներու ալ տարեգլխի առթիւ դրամական նուէրներ տրուած են, մինչ ուրիշներ որոնք ո՛չ նուազ արժանաւոր են, անմասն մնացած են այդ շնորհներէն։

Ահա՛ դժգոհութեան պատճառներէն մին։

Ասկէ զատ, Կաղանդի օրը պաշտօնեաները քիչ մը ուշ եկած ըլլալով Պատրիարքարան, Եղուարդ էֆ. Շիրինեան շատ նախատական և վիրաւորիչ մակդիրներով որակած է պաշտօնեաները, բարձրաձայն հայհոյանքներ ուղղելով անոնց հասցէին, ինչ որ դժգոհութեան երկրորդ պատճառը կարելի է համարել։

Տնտեսական խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ զբաղած է Պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն խնդրովը և այս առթիւ Խորհրդի անդամներուն մէջ բաւական բուռն վիճաբանութիւններ եղած են։

Խնդիրը, ինչպէս կը տեսնուի, պաշտօնեաներու կողմէ բողոքի ցոյց մըն է Տնտեսական Խորհրդին դէմ։

ՀՆՁԵԱԿ

Ի՞նչ պիտ' ըսես այս իրիկուն, ո՛վ մենաւոր խեղճ հոգի,
Ո՛վ իմ սիրտս, ի՞նչ պիտի ըսես, սի՛րտ ատենով թառամած,—
Այն շատ աղուոր, այն շատ բարի, այն շատ սիրուած էակին,
Որուն ակնարկն աստուածային վերծաղկեցուց քեզ յանկարծ։

—Մեզի պարծանք պիտի սեպենք էնոր գովքն ասը երգել.
Ոչինչ էնոր իշխանութեանն անուշութեան կը հասնի.
Էնոր մարմինը հոգենիւթ՝ հրեշտակներուն բոյրն ունի,
Ու կը զգեցնէ մեզ էնոր ա՛չքը հանդերձով մը լոյսի։

Թէ՛ խաւարին մէջ գիշերուան ու մենութեան ծոցին մէջ,
Եւ թէ մինչեւ իսկ փողոցին մէջ, բազմութեան մէջտեղ հոծ,
Ջահի մը պէս իր ուրուականն օդին մէջ միշտ կը պարէ։

Կը խօսի մերթ ու կ'ըսէ — «Ե՛ս գեղեցիկ եմ, ու հրամանս
Այն է որ ի՛մ սիրոյս սիրէք դուք գեղեցի՛կը միայն.
Ե՛ս եմ Հրեշտա՛կը պահապան և Տիրամայրն ու Մուսան։»

Թարգմ. Ա. ԶՕՊԱՆԵԱՆ — ՇԱՐԼ ՊՕՏԼԷՐ

Աւետարական հրապարակը տե՛ս 3րդ էջ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻՔԻ ԽՆԴԻՐ

Կէյվէ-Էջմէ 1 Յունվար 1910.

Գիւղիս Հայ զինուորցուներու տարիքը նուֆուս խարբէտի տետրակին համաձայն որոշուած էր, որը աւելորդ է [illegible] թիւններով լեցուն է, այնպէս որ 30/40 տարուան մարդիկ 21/22 տարեկան արձանագրուած և զինուոր եղած են այսօր. երբ այստեղ ամէն դիմում և բողոք անօգուտ մնաց, գիւղիս ազգային պաշտօնական մարմինը Պոլիս զինուորական պատկանեալ մարմնոյն և Պատրիարքարանի դիմեց հեռագրաւ։

Անցեալ օր տեղւոյս գայմագամը գիւղիս Ազգային պաշտօնական մարմինը Կէյվէ հրաւիրելով հեռագրին պատասխանն եկած ըլլալը յայտնեց և հասկնալու համար զինուորական հազարապետին զրկեց, որը յայտարարեց թէ այդ տարիքի սխալմանց խնդրոյն մասին Պետական խորհուրդը դեկտ. 1 թիւով բոլոր զինուորական հրամանատարներուն ընդհանուր հրաման ղրկած է։

Զինուորական տարիքի սխալները ամէն կողմ ալ լեցուն ըլլալով, այս մասին շատ մը զրոյցներ ալ երեւան ելած ըլլալուն, աւելորդ չենք համարիր մէկ ամիս առաջ պետական խորհուրդին այս մասին զինուորական հրամանատարներու ղրկած ընդհանուր հրամանի թարգմանութիւնն այս տեղ դնել։

«Զինուորական տարիքի մէջ եղողներու տարիքի սխալմանց մասին եկած հեռագիրներուն պատասխանելով՝ ոչ մէկ անհատի համար տարիք չի սրբագրուիլը և պատերազմական նախարարութեան յայտնածին համեմատ և նուֆուսի վարչութեանց ցոյց տուածին համաձայն ամէն անհատի կայսերական զինուոր ըլլալը վճռականապէս յայտնուի։»

Եթէ նախկին նուֆուսի վարչութեանց արձանագրութիւնները օրինաւոր համարուին՝ անհամար զրկանքներ պիտի ըլլան։ Մ. Ա.

ԿԵՆԴԱՆԻ ՀԱՒԱՏ

(ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԷՊԻԿ)

—Այ պառաւ, բաւական է լաց ու կոծ անես. մի մտածիր է. այսօր Թաթախման (*) օր է, ճրագալոյց է. մենք էլ քրիստոնեայ ենք, հայ քրիստոնեայ ենք, մեզ համար էլ վաղը Ծնունդ է և Ջրօրհնէք. տուն-տեղ արա, օջախը սարքիր, վառիր, Աստուած ողորմած է, չի թողնի, որ մեր չէն, վառ օջախը հանգչի։

—Ինձ համար ոչ թաթախումն է, ոչ ճրագալոյց, ա՛յ մարդ. ինձ համար ահա 3 տարի է Քրիստոս չէ ծնում. ո՞ւմ համար օջախ վառեմ, տուն-տեղ սարքեմ. իմ օջախը ահա 3 տարի է՝ հանգել է. 3 տարի է, որ ես չեմ թաթախվում։ Եւ մի՞թէ իմ կոկորդից պատառ կարող է գնալ, երբ իմ աչքի լոյսը, իմ անմնան մխիթար զաւակը հեծում, տանջւում է բանտում, երբ նա այնտեղ ուտելու հաց չունի, երբ գուցէ անօթութիւնից մեռնում է, երբ իր մօրն է կանչում, իսկ մայրը այստեղ նստած իր գլուխն է ողբում։

Եւ պառաւ Թագուհին նորից սկսեց հեկեկալ երեխայի նման, նորից սկսեց իր ողբով թնդացնել գիւղական մեծ օդայի կամարները։

Ծերունի Մարտիրոսը այլեւս խօսք չը գտաւ ասելու և գլխարկը վերցնելով [illegible]

—Տէր Աստուած, սա կեանք չէ, որ տուել ես մեզ. սա դժոխք է. մի՞թէ մեր կրած այսքան տանջանքները բաւ չեն. մի՞թէ դեռ չը քաւեցինք մեր մեղքերը։ Եւ ի՞նչ մեղք ենք գործել. եթէ մեղք է մեր ապրելը, ինչո՞ւ ստեղծեցիր մեզ։ Եթէ կեանքը մեղք է, ինչո՞ւ Քո Որդին՝ Յիսուսը ծնվեց, եւ մենք էլ պէտք է տօնենք Նրա Ծնունդը, հրեշտակների հետ միասին այս երկրիս աւետիս պէտք է տանք աշխարհին։

Այսպիսի խոհերով և յոյզերով ծերունի Մարտիրոսը, Մուշի գաւառի Ն. մեծ հայաբնակ գիւղի ռէսը, դիմեց դէպ ի եկեղեցու բակը, ուր գիւղի ծերունիները հաւաքված իրանց դարդերն էին պատմում իրար։

Կոչնակը դեռ չէր խփել ճրագալոյցի ժամասացութեան համար։

Եղանակը թէեւ ցուրտ էր, ձիւնը թէեւ պատել էր ամբողջ գիւղը, բայց ձմեռային անզօր արեգակի ճառագայթները պսպղալով տանիքների և պատերի վրայ՝ ոսկեզօծել էին շրջապատը։ Մի քանի երդիքներից ծուխ էր բարձրանում քուլա-քուլա և, անսօսանալով, անհետանում տարածութեան մէջ։

Ի տես ռէսի, գիւղացիները ոտքի կանգնեցին և ակնածութեամբ գլուխ տուեցին։ Այն մեծ վիշտը, որ կրում էր երեք տարուց ի վեր ծերունին, խոր կարեկցութիւն էր գործել ամենքի սրտի մէջ դէպ ի նրան։

Ռէս Մարտիրոսը հարուստ և չէն օջախի տէր մարդ էր, բայց նա և հայր էր հասարակաց. իսկ նրա կինը, պառաւ Թագուհին, գիւղի բոլոր որբերի, տնանկների, թշուառների հոգատար, խնամատար մայրն էր։ Բայց նրա թագ ու պարծանքն իր հարստութիւնը չէր և ոչ ճոխութիւնը, և երբ այդ հարստութիւնը, իր անբաւ դօվլաթը յափշտակւեց թիւրք կառավարութեան կեղեքիչ պաշտօնեաների և քիւրդերի ձեռքով, նա շատ էլ չը տրտմեց, որովհետեւ Աստուած նրան պարգեւել էր մի ուրիշ հարստութիւն, մի մեծ գանձ, որ նրա իսկական թագ ու պարծանքն էր. դա իր գեղեցիկ, մատաղ, քաջ [illegible] էր, Ռուբէնը, որ պէտք է վառ [illegible] պահէր, յաւերժացնէր նրա օջախը։ Բայց երեք տարի առաջ նրա օջախը բոլորովին հանգաւ, երբ Ռուբէնը ձերբակալվեց և Մուշի խաւարչտին բանտը նետուեց, մեղադրվելով իբրեւ յեղափոխական, որովհետեւ նա սպանել էր զապթիա, որ կամեցել էր ա-

(*) Հայը թաթխելու սովորութիւնը։ Ծ. Խ.

ունենալ մի խուճ գիւղացու աղջիկ, որի չքնաղ գեղեցկութիւնը գերել, հմայել էր Ռուբէնի միտքն ու սիրտը։

Երեք տարվայ ընթացքում ռէս Մարտիրոսը իր ամբողջ կարողութիւնը ծախսեց որդուն բանտից ազատելու համար, բայց ճար չկար. Թիւրք պաշտօնեաները ծծեցին նրա հարստութիւնը մինչեւ վերջին կաթիլը, այն էլ շատ համարելով որ «չոռի գեավուրների» կախաղան չեն բարձրացնում։ Ռէսը կարողացաւ գոնէ այն արդիւնքը ձեռք բերել, որ Ռուբէնին 99 տարվայ բանտարկութեան դատապարտեցին։

Եւ մարդկային ամէն յոյս կտրած, յուսահատուած և երկնային գթութեան վրա հոգին դառնացած, սիրտը մորմոքից խուված, նա սառն դաժանութեամբ կրում էր իր ծով վիշտը, տեսնելով մի ուրիշ, աւելի մեծ, աւելի խոր ծով վիշտ, իր կնոջ մայրական վիշտը, որի առաջ իր հայրական, առնական վիշտը ոչինչ էր։

—Ինչ ե՞ս դարձել մտածում, ռէս Մարտիրոս, հարցրեց նրան ծերունի քահանան, որ միւս ծերունիների հետ ձեռքերը տաքացնում էր եկեղեցու բակում վառած խարոյկի վրա։

—Այն եմ մտածում, տէր հայր, որ սուտ է, աշխարհումս չը կայ արդարութիւն, և մեզ համար երբէք լաւ կեանք, բաղդաւոր կեանք, գոնէ մի օր, մի ժամ չէ լինելու։ Մեզ համար այլ եւս Յիսուսը չէ ծնվելու և դեռ չի էլ ծնվել։

—Դու սխալ ես, ռէս, և մեղանչում ես, այդ երջանիկ կեանքը կը գայ մի օր, բայց դու չես տեսնի, որովհետեւ դու չունես այն, ինչ որ հարկաւոր է տեսնելու համար։

—Ինչ է հարկաւոր, որ ես չունիմ։

—Կենդանի հաւատ. հաւատա՛ և կեցցես։ Եթէ հաւատ ունենաս, այս սարը կարող ես շարժել։ Հաւատը հրաշքներ կը գործէ։ Մտիր եկեղեցի, աղօթիր կենդանի հաւատով և դուցէ մեզ համար էս վաղը Աստուածորդու յայտնութիւնը լինի և կատարվի մեծ հրաշք։

———

Եւ, արդարեւ, կատարվեց մի մեծ հրաշք, մի անակնկալ հրաշք։

Ռէս Մարտիրոսը, մտնելով եկեղեցի, ուր աղօտ պլպլում էին պատկերների առաջ մի քանի մոմեր, ծունկ չոքեց սառն սալաքարերի վրա և ջերմագին աղօթեց, աղեխարշ արտասուք թափելով։ Յանկարծ նա զգաց, որ կարծես լոյսի մի նշոյլ, մի ճառագայթ թափանցեց նրա հոգու խորքը և մի ձայն շշնջաց նրան. «Տես տնո Ռուբէնը, ազատ, ուրախ, զուարթ»։

Եւ, ով զարմանք, ծերունին նա-ռուն՝ տեղանի վրա նշմարեց Ռուբէնին, որ ժպտում էր. Նա նոյնիսկ լսեց, այո՛, լսեց այս քաղցր խօսքերը. «Հայրիկ, սաս մայրիկին, որ այս երեկոյ Թաթախման կը գամ»։

Չը կարողանալով զսպել իր ուրախութիւնը, նա շտապով դուրս եկաւ եկեղեցուց, որ վազէ տուն և կնոջը մեծ աւետիս տայ։ Փողոցի ցուրտ օդը ուշքի բերեց նրան, և նա ըմբռնեց նորից դառն իրականութիւնը։ Բայց ներշնչված յոյսը այնքան մեծ և զօրեղ էր, որ նա հեւալով վազեց տուն և այնտեղ հանդիպեց մի նոր հրաշքի։ Պառաւ Թագուհին մեծ զարմանքի և խրարանցումի մէջ էր. Նա վառել էր օդայի մեծ օջախը, շարել կաթսաները, մի քանի հարեւան կանայք տաշտակների մէջ խմոր էին հունցում, և օդայի մէջ մեծ եռանդ և կենդանութիւն էր տիրում։ Հէնց որ ռէս Մարտիրոսը մտաւ, Թագուհին ուրախ-ուրախ կանչեց.

—Գիտե՞ս, ռէս, Ռուբէնս այս երեկոյ գալու է։

—Ո՞վ ասաց քեզ։

—Ոչ ոք, բայց նա ինքն ասաց։

—Ո՞վ, Ռուբէ՞նը։

—Այո, Ռուբէնս, իմ անմահ բալա։ Տես, ինչպէս եղաւ։ Ես գնալուց յետոյ, լացից քունս տարաւ, և ես նրան տեսայ երազիս մէջ։ Նա ծիծաղում էր. եկաւ, փաթաթվեց ինձ և ասաց. «Բաղդաւոր մայրիկ, էլ մի արտասվիր, մի լացիր. ես ազատ եմ, ամենքս ազատ ենք այսուհետեւ. ես կը գամ այս երեկոյ՝ միասին կը Թաթախվենք»։ Եւ ես գիտեմ, որ նա կը գայ, անպատճառ կը գայ. դէ՛, գնա, միրգ, անուշեղէն ճարիր բեր։

Ռէսի մազերը փշաքաղվեցին. Նա կարծեց, որ կինը խելագարվել է վշտից, մի բան, որից նա շատ վախում էր։ Նա դուրս վազեց նորից փողոց, չը կարողանալով զսպել դառն արտասուքը։

Փողոցում մեծ խրարանցումն կար։ «Գալիս են, գալիս են» աղաղակներ էին թնդում. գիւղացիները՝ մեծ, փոքր, կին տղամարդ՝ վազում էին դէպի մեծ ճանապարհը, որ տանում էր դէպի Մուշ։

—Վազիր, վազիր, ռէ՛ս, դռաւացին ամեն կողմից. Ռուբէնը գալիս է։ Հրաշք, հրաշք է կատարվել։

—Ինչ հրաշք։

—Չը գիտենք, ասում են՝ Կ. Պոլսում մեծ հրաշք է կատարվել և մեր արիւնախում սուլթանին սախել են, ազատութիւն և սահմանադրութիւն հռչակել. այժմ ամենքը ազատ են լինելու, ազատ կարողանալու ենք ապրել, շրջել, գործ անել։ Ասում են, որ այդ մի քանի ամիս է, ինչ կատարվել է, բայց լուրը մեզ միայն այսօր է հասնում։ Դէ, աւելի լաւ, մենք էլ այսօր Քրիստոսի Ծննդեան հետ կը տօնենք։

Ռէս Մարտիրոսը չիմացաւ, թէ ի՛նչպէս վազեց մինչեւ մեծ ճանապարհի ծայրը. Նա միայն զգաց, որ երկու ձեռներ փաթաթվեցին իր վզով և «հայրիկ, հայրիկ» քաղցր ձայնը հնչեց իր ականջին. Նա տեսաւ, որ իր որդի Ռուբէնը այլ եւս չղթայակապ չէ, որ զապթիաները այլ եւս առաջվայ նման խոժոռ չեն կանգնած սրերը ձեռքին, այլ ժպտում են և քաջալերական նշաններ անում, մօտենում են գիւղացիներին, նոյնիսկ համբուրվում այդ «գեավուրների» հետ։ Շուտով հնչեց և զուռնան, երգվեցին երգեր, նոյնիսկ յեղափոխական երգեր, և ոչ ոք, ոչ մի զապթիա ձայն ծպտուն չէր հանում։ Երեւացին, ով գիտէ, և կարմիր դրօշակներ, որոնք ծածանում էին քամուց։ Եւ մի անգամին Թափօր երգելով, ընծայելով դէպի եկեղեցին, ուր մի զապթիա կարդաց բարձրաձայն իւսսակալի հրամանը, թէ օսմանեան փադիշահը շնորհել է իր բոլոր հպատակներին սահմանադրութիւն և թէ այսուհետեւ թիւրք, հայ, յոյն՝ ամենքն էլ հաւասար են օրէնքի առաջ, ամենքն էլ միեւնոյն իրաւունքներն ունեն, ամենքն ազատ են, և յարեց.

— Դէ կոչեցէ՛ք ամենքս՝ «փադիշահըմ չօք եաշա»։

—Ոչ, ոչ, դեռ սպասեցէ՛ք, մնացած որոտացին Ռուբէնի ձայնը, առաջ երգեցէք «Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի, որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ»։

Եւ հարիւրաւոր շրթունքներից երգվեց «Խորհուրդ մեծ և սքանչելի որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ», ու երիտասարդների խումբը, դրօշակներ ձեռքին, «Այսօր տօն է ծննդեան, աւետիս» երգելով դիմեց դէպի տունը, ուր պառաւ Թագուհին ուրախութեան ջերմ արտասուքներով սրտգին գրկախառնվել էր իր որդուն մրմնջալով. «Այսօր դու նորից աշխարհ եկար ինձ համար»։

Ծերունիները դիմեցին եկեղեցի պատարագը լսելու, և ռէսը անդադար կրկնում էր, իբրեւ աղօթք.

—Այո, հաւատը հրաշքներ է գործում. ամէնիս։

ՇԱՀՐԻԱՐ(*)

Քաղաքական

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՄԸ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ Է

Ընդարձակ տեսութեամբ մը գրած էինք թէ Անգլիոյ ընտրական պայքարին մէջ միութենականներու պետը՝ Պ. Պալֆուր և ներկայ ազատական դահլիճին պետը՝ Պ. Ասքուիթ, բուռն պայքար մը կը մղէին Գերմանիոյ ծովային զօրութեան յարաճուն յաւելման հանդէպ Անգլիոյ դիրքին մասին։ Խնդիրը, ինչպէս յայտնի է, կենսական կարեւորութիւն ունի Անգլիոյ համար, և ընտրական պայքարէն դուրս ալ, մինակ, նաքար պիտի չարունակէր զբաղեցնել Անգլիացիները, որոնք իրենց քաղաքական ու տնտեսական կեանքին գերագոյն ապահովութիւնը կը գտնեն իրենց նաւային ուժին անպարտելի գերակայութեանը մէջ։ Բոլոր թերթերը գրեցին ու կը գրեն դեռ այս մասին, ամէնքն ալ համաձայն ըլլալով սա՛ վաղեմի սկզբունքին վրայ թէ՝ «Մեծն-Բրիտանիոյ նաւատորմը պէտք է հաւասարակշռէ ուրիշ երկու ամէնէն զօրաւոր ծովային պետութեանց նաւատորմերուն ուժը»։ Պատճառները, ինչպէս նաեւ նաւատորմին ներկայ արժէքին գնահատման մէջ է որ՝ գլխաւորապէս կը տարբերին թերթերու կարծիքները։

Թայմզ մինչեւ հիմա առաւել կամ նուազ ձեռնպահ մնացած էր այս պայքարին մէջ, նման գերմանական թերթերուն՝ որոնց լռութիւնը աւելի հասկնալի է սակայն։ Հետաքրքրութեամբ կը սպասուէր վիճաբանութեան վրայ իր յայտնելիք դատաստանին, սրաւսծ ըլլալով խնդրին միջազգային կարեւորութիւնը և այդ նիւթին մէջ Թայմզի կարծիքներուն վայելած հեղինակութիւնը։ Արդ, իր վերջին խմբագրականին մէջ միութենական մեծ թերթը կը քննէ օրուան այս հրատապ հարցը, և նախ ցաւ յայտնելով մէջտեղ դրուած զանազան պատճառաբանութեանց համար, որոնք ոչինչ կ'ապացուցանեն և կրնան անըմբռնելի հետեւանքներ ունենալ՝ գոհութեամբ կը հաստատէ թէ վերջին տարիներս Գերմանիա հսկայական ոգի մը ցոյց կուտայ։ Յետոյ, կ'աւելցնէ.

«Խնդիրը՝ զոր երկու ազգերն իրենց դիմաց ունին՝ ա՛ն չէ թէ Գերմանիա մտադրութիւն ունի՞ մեր կղզիներուն վրայ արշաւելու, կամ թէ՝ մենք պէ՞տք է փճացնենք գերման նաւային զօրութիւնը, քանի դեռ ան անցած չէ մեզմէ։

«Այս խնդիրը կախուած չէ նոյնպէս՝ այն բարեկամական կամ թշնամական զգացումներէն՝ որոնք կրնան պահ մը երեւան գալ երկու ժողովուրդներուն կամ անոնց կառավարութիւններուն մէջ։

«Միակ կէտը զոր պարտաւոր ենք նկատի առնել՝ սա՛ է թէ ներկային մէջ ի՛նչ ազդեցութիւն կրնայ գործել Եւրոպայի և աշխարհի մէջ Գերմանիոյ դիրքը գրաւող ծովային պետութեան մը աճումը՝ ուրիշ պետութեան մը վրայ որուն գոյութիւնը կախուած է, ինչպէս ամէն ոք կը խոստովանի, իր ծովային գերակայութենէն։

«Այս հարցին պատասխանը ո՛չ թէ երկու պետութեանց դիտաւորութեան մասին կատարուած ենթադրութիւններու մէջ կը գտնուի, այլ իրողութիւններու մէջ որոնք մեծ մասամբ ստոյգ են։»

Այսպէս, Թայմզ կը յիշէ գերման նաւատորմին կրած բարեշրջումը, 1900ի նաւային ծրագիրը և այն փափաքը զոր Գերմանիա յայտնեց՝ աշխարհի ծովային ճամբաներն իր ձեռքին մէջ ունենալու մասին։ Իր ցամաքային զինուորական ուժը նոյն համեմատութեամբ աճած է այդ միջոցին և կը կազմէ Ֆրանսայի հանդէպ մեծ սպառնալիք մը։ Յետոյ Թայմզ յիշել կուտայ թէ 1905ին Գերմանիա ձգեց Պ. Տէլքասէն, պարտադրեց Ալճէզիրասի դեսպանաժողովը և սակից որ անցեալ տարի Ռուսիա հաւանի սերպիական խնդրին ամենանախորժ մէկ լուծման։ Դիտել կուտայ թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ կրնան, նոյնիսկ առանց դիտումնաւոր գրգռութեան, վէճեր ծագիլ թէ՛ Գերմանիոյ եւրոպական պզտիկ պետութեանց հետ (ինչպէս Տանըմարքայի) ունեցած յարաբերութիւններուն պատճառաւ, թէ՛ Հնդկաստանի պատճառաւ (ինչպէս Պաղտատի երկաթուղիին առթիւ) և թէ՛ գաղթային խնդիրներու պատճառաւ (օրինակ՝ Զինաստանի ապագային խնդիրը)։ Այս տեսակ պատահականութիւններու առթիւ, պէ՞տք է որ Անգլիացիք զինու զօրութեան դիմեն իրենց իրաւունքները պաշտպանելու համար. պէ՞տք է որ ընդհարումի մը, մահու և կենաց կռիւի մը վտանգին ընդառաջ վազեն։ — Ո՛չ, կը պատասխանէ։ Պէտք եղածն այն է որ անգլիական նաւատորմը խաղաղութեան գործիք մը ըլլայ՝ մնալով աշխարհի ամենազօրաւոր նաւատորմն առանց ո և է համեմատական կասկածութեան։

Ի վերջոյ, Թայմզ կ'եզրակացնէ ըսելով.

«Ցեղ՛նք որ զինուորական աշխարհակալութեանց ներկայ ժամանակին մէջ, ճակատամարտներն սկսելէ առաջ շահուած են արդէն, և նոյն իսկ, հաւանական է որ պիտի շահուին առանց իրապէս պատերազմ բացուած ըլլալու։

«Գերման նաւային օրինագծին յառաջաբանին մէջ դուրս թողուած է սպառազինութեանց սահմանափակումին համար համաձայնութեան մը հաւանականութիւնը։ Այդ սահմանափակումը մենք պիտի ընդունէինք այնպիսի պայմանով մը որուն դէմ արդէն ուղղուած է գերման օրինագիծը, այսինքն մեր նաւային անվիճելի գերակայութեան ճանաչումը։ Այս սկզբունքը մեզ ցոյց կուտայ մեր ունենալիք զօրութեան աստիճանը զոր ամէն գնով պէտք է պահպանենք։ Անգլիական կայսրութիւնը, մնական ինքնապաշտպանութեան օրինօք, պէտք է այնքան ուժեղ նաւատորմ մը ունենայ՝ որ իր գերակայութիւնը չվտանգուի, մէկ կամ ո՛և է երկու տէրութեան միջի դէմ մղելիք կռիւին մէջ։»

Ներքին Լուրեր

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Ջալր կ'ըսէ թէ պաշտպան չորս տէրութեանց Դահլիճները կը բանակցին Կրետէ նորէն զինուոր ղրկելու մտադրութեամբ։ Այդ տէրութիւնները մտադիր են ներկայ յունուար ամսուան մէջ վերջնականապէս կարգադրել Կրետէի խնդիրը, որպէս զի օսմ. նոր Դահլիճին կողմէ խիստ միջոցներ ձեռք առնուելուն պէտք չմնայ։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ.— Կրթական նախարար Էմրուլլահ էֆ. նախարարաց Խորհուրդին մէջ ուղեց կրթական ընդհանուր օրինագիծը՝ ուսումնասիրելու համար։ Այդ օրինագիծը հիմա կը քննուի պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին մէջ։

ԼԻՆՉԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Պաղտատէն Շէյխ Պէքիր և ուրիշ տասնհինգ ստորագրութիւններով հեռագիր մը ուղղուած է Բ. Դրան, պահանջելով որ Տիգրիս ու Եփրատ գետերուն վրայ շոգենաւ բանեցնելու մենաշնորհը օսմ. ընկերութեան մը տրուի։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ նախարդ գեր-նախագահ Պ. Չարլս Ֆէրպանք, որ զբօսական պտոյտի համար Կ. Պոլիս կը գտնուի, երէկ, ամերիկեան դեսպան Պ. Շթրաուսի հետ Սուլթանին ներկայացաւ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Ծովային նախարարութիւնը նաւային սպաներէ յանձնաժողով մը պիտի կազմէ՝ քննելու և ստանալու այն ութ թորփիլանաւածները որոնք Գերմանիոյ ու Իտալիոյ մէջ կը շինուին և մէկ ամիսէն ծովը պիտի իջնուին։

ՊԵՏԱԿԱՆ պաշտօնեաներու մէջ մինչեւ հիմա կատարուած ծանօթագրութեան (տէր քէնար) դրութիւնը, գործառնութեանց յապաղելուն պատճառ ըլլալուն համար, կրթական նոր նախարարը որոշեց որ նոյն դրութիւնը վերցուի և ասկէ վերջը եթէ դիւան մը իրեն յանձնուած խնդրոյ մը համար ուրիշ դիւանէ մը տեղեկութիւն առնել հարկ դատէ, գործին պարութեան քարտուղարի մը միջոցաւ ղրկէ և առնելիք տեղեկութեանց համաձայն պէտք եղածը կատարուի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր առաջին նիստը գումարեց կիրակի օրը՝ Հագգը փաշայի նախագահութեամբ։ Նախ կարդացուեցաւ Դահլիճին ներքին ու արտաքին քաղաքականութեան վերաբերող ծրագիրը որ Մէջլիսական ժողովին պիտի ներկայացուի։ Այդ առթիւ կարդացուեցաւ նաեւ Եպարքոսին մէկ գրութիւնը։ Յետոյ ծրագրին ընդհանուր մէկ նախագիծը պատրաստուեցաւ։ Ծրագրին պարունակութիւնը տակաւին վերջնական հանգամանք մը չստացաւ. մէկ մէկ օրինակը տրուեցաւ նախարարներէ իւրաքանչիւրին՝ ուսումնասիրելու և իրենց կարծիքները աւելցնելու համար։ Վերջնական ծրագիրը հինգշաբթի կամ շաբաթ օրը պիտի կարդացուի Խորհրդարանին մէջ, վասն զի նախարարաց Խորհուրդին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ վերջնական որոշումը պիտի տրուի։ Պատերազմական նախարարութեան խորհրդականի մը պաշտօնին հաստատուիլը ընդունուելով, որոշուեցաւ որ պետական Խորհուրդը այդ մասին օրինական գիծ մը պատրաստէ Խորհրդարանին ներկայացնելու համար։ Միեւնոյն որոշումը տրուեցաւ իրենց զինուորական ծառայութիւնը աւարտող և արձակուող զինուորներու ծախքին նկատմամբ։ Որոշուեցաւ որ նախարարները իրենց մէկմէկ ամսաթոշակը, մասնավճարներով տրուելու պայմանով, նուիրեն նաւատորմին հանգանակութեանը. նաեւ առաջարկել որ պետական միւս պաշտօնատարներէն ուզողներն ալ նոյն կերպով մասնակցին այդ հանգանակութեան։ Որոշուեցաւ տէրութեանց նորէն դիմում ընել մաքսերու [illegible] ըլլալիք՝ հարիւրին չորս յաւելման նկատմամբ։ Եպարքոսը ուսումնասիրելու համար առաւ Կրետէի խնդրոյն նկատմամբ նորէն տէրութեանց տրուելիք ծանուցագրին ծրագիրը և նոյն խնդրոյն պարութեան։ Յառաջիկայ շաբթու պիտի տրուի այդ մասին պէտք եղած որոշումը։ Որոշուեցաւ Խորհրդարանին ղրկել ելմտացոյցին կից ելմտական նախարարութեան մէկ օրինագիծը՝ ելմտացոյցին մէջ 24,000 ոսկիի յաւելում մը ընելու կայս. պալատներու նորոգութիւնները ամբողջացնելու համար, յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցին մէջ զեղչելու պայմանով։ Խորհուրդը նաեւ նկատողութեան առաւ Ափրիկեան Տրիպոլիս և Թունուսի սահմանագլուխի խնդիրը, սակայն դեռ վերջնական որոշում մը չտրուեցաւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պերլինէր Թակպլաթ կ'ըսէ.— «Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ յարաբերութեանց այս օրերս ունեցած ձգտեալ վիճակը և գարնան բազմաթիւ պուլկար հրոսախումբերու Մակեդոնիա ժամանելուն հաւանականութիւնը նկատողութեան առնելով, կ'ըսուի թէ գարնան պատերազմ պիտի ծագի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ։»

—Վառնայի մէջ կիրակի օրը մեծ միտինկ մը գումարուելով, որոշուեցաւ պահանջել որ պուլկար կառավարութիւնը Բ. Դրան դիմումներ ու դիւկոյներ ընէ՝ Մակեդոնիայի Պուլկարներուն համար. նաեւ խիստ միջոցներ ձեռք առնուին Պուլկարիա դիմող Իսլամներու մասին։

ՄԱՔՍԵՐՈՒ ՅԱՒԵԼՈՒՄԸ.— Եէնի Կազէթա կը հերքէ այն լուրը թէ բոլոր տէրութիւնները հաւանած ըլլան մաքսերը հարիւրին տասնհինգի բարձրացնելու համար Բ. Դրան կողմէ եղած առաջարկութեան։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ տէրութիւնները թէեւ սկզբունքով կ'ընդունին նոյն առաջարկութիւնը, սակայն երկրորդական կարգ մը խնդիրներու մասին բանակցութիւններ կը կատարուին Բ. Դրան և տէրութեանց մէկ քանիին միջեւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Նոյէ Ֆրայէ Բրեսէ հեռաձայնը կը գրէ Ափրիկեան Տրիպոլիս և Թունուսի սահմանագլուխին համար ծագած խնդրոյն վրայ.— «Դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը յուսացուի որ Թուրքիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ ծագած խնդիրը դիւրութեամբ պիտի կարգադրուի։ Օսմ. կառավարութիւնը ճանչցած ըլլալով Պարտոյի դաշնագրութիւնը, մտադիր է սահմանագլուխի վիրագրեալ խնդրոյն համար բանակցիլ ոչ թէ Ֆրանսայի, այլ Թունուսի հետ։ Բ. Դուռը 1871ին վաւերացուցած էր Թունուսի ինքնօրինութիւնը և այն ատենուան Պէյին Թունուսին իշխանութեան ժառանգութեան իրաւունք ունենալուն։ Պէրտոյ զօրավարը, 1881 մայիս 12ին, Պարտոյի աշխէւ դալով Պէյին ստորագրել տուաւ Պարտոյի դաշնագրութիւնը, որուն համաձայն, կառավարութեան ոյժը թէեւ Ֆրանսացիներուն ձեռքը կ'անցնէր, սակայն Պէյին ընտանիքին անդամները կը պահէին իշխանութեան ժառանգութեան իրաւունքը։ Պէյը, նոյն դաշնագրութիւնը ստորագրելուն պէս, հեռագրեց Բ. Դրան թէ այդ դաշնագրութիւնը ստորագրած էր բռնութեան տակ և արիւնահեղութիւններ արգիլելու նպատակով, թէ դաշնագրութիւնը նախապէս կարդալու և պէտք եղածներուն հետ խորհրդակցելու անգամ ժամանակ չէր ունեցած և թէ այդ պարագաները յայտնած է ստորագրած պահուն։ Զորս օր ետքը, Բ. Դուռը, շրջաբերական մը ուղղելով մեծ տէրութեանց, Պարտոյի դաշնագրութեան դէմ բողոքեց, յարելով որ իր վեհապետական իրաւունքներէն պիտի չհրաժարի։ Ֆրանսա նկատողութեան չառաւ այդ բողոքը։ Մեծ տէրութիւնները և նոյնիսկ Անգլիա ու Իտալիա, հանրային կարծիքին գրգռուած ըլլալուն հակառակ, գործին չխառնուեցան։ Ընդհանուր կարծիքին նայելով, այս միջոցիս Թուրքօֆրանսական անհամաձայնութիւն մը պիտի չծագի։ Նոր Եպարքոս Հագգը փաշա պիտի չուզէ աւելցնել այն խնդիրները զորս կարգադրելու պաշտօն ունի. նաեւ Ֆրանսա ալ համամիտ չէ ներկայ կացութիւնը սաստկացնելու։ Բարիզի մէջ թէեւ կ'ուզուի վաւերացնել տալ Պարտոյի դաշնագրութիւնը, սակայն Ֆրանսայի կառավարութիւնը չի կրնար նկատի չառնել այն պարագան թէ այդ խնդիրը երբ երեւան ելլէ, Ալճերիոյ ու Թունուսի Իսլամները պիտի գրգռուին։ Էֆիռ ալ կը յանձնարարէ միշտ աչքի առջեւ ունենալ սա կէտը թէ կրօնական գաղափարը ո՛րքան մեծ տպաւորութիւն կրնայ գործել Իսլամներուն վրայ. նաեւ կը յարէ թէ իսլամ ժողովուրդը, որ շատ դժգոհ է, շարժելու համար փոքր պատրուակի մը կը սպասէ։ Մասնաւոր առնչութիւն մը կայ Մարոքի մէջ Ֆրանսայի ունեցած բաղդանքներուն և Թունուսի խնդրոյն միջեւ։»

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Ներքին գործոց նախարարութենէն հարցուեցաւ թէ քանի որ Կ. Պոլիսը կուսակալութեան մը վերածուած է, [illegible] հարկ եղած գործողութիւնները ո՛ւր պիտի կատարուին, Իսաքէի Փաղոմին թէ կրօնական գործոց տեսչութեան կողմէ։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը որոշեց որ բատ առաջնոյն կրօնական գործոց տեսչութիւնը կատարէ այդ գործողութիւնները։

ԵՊԱՐՔՈՍ ՀԱԳԳԸ փաշա, անցեալ օր Յունաց Պատրիարքին հետ ունեցած տեսակցութեանը միջոցին, ապահովցուց Տ. Եոաքիմ Գ.ը թէ կառավարութիւնը պիտի յարգէ Պատրիարքարանին բոլոր առանձնաշնորհումները և թէ մինչեւ հիմա կառավարութեան ու Պատրիարքարանին միջեւ եղածները թիւրիմացութեան արդիւնք էին միայն։ Եպարքոսը ի վերջոյ փափաք յայտնեց յաճախակի տեսնել Պատրիարքը, ինչ որ պիտի դիւրացնէ պատահաբար ծագելիք դժուարութեանց կարգադրութիւնը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ նախարարութիւնը որոշեց հեծելանորդներու վաշտեր հաստատել իւրաքանչիւր զօրաբանակի մէջ, որոնք խաղաղութեան ատեն լրատարի պաշտօն պիտի կատարեն զօրաբանակին կեդրոնին և շրջակայ քաղաքներու զինուորական կայաններուն միջեւ։ Ա. Բ. ու Գ. զօրաբանակներուն մէջ ալ գարնան պիտի ձեռնարկուի օդանաւորդներու խումբերու կազմակերպութեան։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Կառավարութիւնը նկատելով որ քաղաքապետութիւնը, իր հասոյթներուն անբաւականութեանը հետեւանքով, պիտի չկրնայ կատարել իր պաշտօնին պահանջումները՝ մայրաքաղաքը փոխացուցիչ պայմաններու մէջ պահելու համար, մօտերս Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ ծրագիր մը՝ Եւրոպայի մէջ եղածին պէս հասոյթի մասնաւոր աղբիւրներ յատկացնելով քաղաքապետութեան, հասոյթներ որոնք մինչեւ հիմա գոյութիւն չունէին Թուրքիոյ մէջ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱԼՔԱԼԸԻ երկրագործական վարժարանին ուսանողներուն անունով և Միլլար Սալահէտտին ստորագրութեամբ նամակ մը հեռաձայնը կը պատմէ.— Անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարար Սրիֆաթ փաշա նոյն վարժարանին բոլոր ուսանողները իր մօտ հաւաքելով յորդորական ճառ մը խօսեցաւ։ Այդ միջոցին ուսանողներէն մէկն ալ պատասխանեց։ Յետոյ խօսք առաւ նոյն նախարարութեան երկրագործական ընդհանուր քննիչ Սթրաթի էֆ. և քիչ մը դղրդաթով խօսեցաւ։ Ուսանողներէն մէկը դիտել տուաւ թէ խօսելու համար պարտաւոր է արտօնութիւն առնել նախարարէն։ Սթրաթի էֆ. տասը լիրէւ պատասխան ուղեց նոյն ուսանողը խսխոյն վտարել վարժարանէն։ Սրիֆաթ փաշա արգելք եղաւ։ Սթրաթի էֆ. «Ուրեմն ես ալ կ'երթամ. վարժարանը փակեցի» ըսաւ և դուրս ելաւ։ Նոյն միջոցին կարգ մը խօսքեր ալ ըրաւ ուսանողներուն։ Եէնի Կազէթա այդ մասին նոյն նախարարութեան դիմելով, օգնականէն իմացեր է որ նախարարութիւնը այդ խնդրէն բնաւ տեղեկութիւն չունի։ Գիտցուածը սա է որ մէկ քանի օր առաջ ուսանողներէ ոմանք շատ մը հարցումներով նեղեր են ուսուցիչը, որով վարժարանին ուսուցչական մարմինը պահանջելով վարժարանէն վտարուեր են այդ ուսանողներէն երկուքը։ Ուսանողները Մէջլիսական Ժողովին դիմեր են։ Օգնականը յարեր է որ խնդիրը թէեւ լուծուած չէ, սակայն յուսալից է որ նոր նախարարը անկողմնակալութեամբ և առանց մէկ կողմը վիրաւորելու պիտի կարգադրէ խնդիրը։

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիին վերջացող 1909 տարուան ընդհանուր հասոյթը 7,598,355 ֆր. եղած է՝ նախորդ տարիէն 6000 ֆր. աւելի։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ զինուորագրութեան ժողովները երեք-չորս օրէն պիտի կատարեն նոր զինուորներու բժշկական քննութիւնները և յետոյ պիտի սկսի զինուորներուն զէնքի տակ կոչուիլը։

ԳՆՉՈՒՆԵՐԸ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնը գրեց Կ. Պոլսոյ կուսակալութեան՝ անցագիր չտալ օտար երկիրներ երթալիք Գնչուներուն։

ԿԱՉԷՕՋՆԵՐԸ.— Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ թաղապետական մէկ քանի շրջանակներու մէջ առողջութեան վնասաւոր կաչէօջներ կը ծախուին դարձեալ, գրեց նոյն շրջանակներուն՝ խստիւ արգիլել և իւրաքանչիւր շրջանակի մէջ գտնուող կաչէօջի գործարաններուն մէկ ցուցակը ղրկել։

ՈՂՋ ԱՅՐԱԾ.— Սկիւտարի Իհսանիէ թաղին մէջ ինը տարեկան տղու մը՝ Խալիլի հագուստները կրակարանէն ելած կայծ մը բռնկեցան և տղուն ամբողջ մարմինը այրելով մեռաւ։

ԲԱՆԿԱԼԹԻՒ ՄԷՋ, Տարեգլուխի աջին գիշերը, տասը-տասներկու տարեկան յոյն տղայ մը, նաւի ձեւով թուղթէ լապտեր մը ձեռքը բռնած «Ալմատիլ» կ'երգէր, տուներէն ու խանութներէն [illegible] մը, լապտերին վրայ թուղթէ շինուած հէլլէն դրօշ մը գտնուելուն համար, այդ տղան ծեծեր է։

ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԸ կը զբաղի զինուորագրութեան նոր օրէնքին բարեփոխութեամբը։ Կատարուելիք բարեփոխութիւնները մօտերս Խորհրդարանին պիտի ներկայացուին։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարար Էմրուլլահ էֆ. որոշեց եւրոպական օգտակար կարգ մը գիրքեր թարգմանել եւ նոյն նախարարութեան հաշւոյն տպել պետական տպարանին մէջ։

—Կրթական նախարարը միայն երեքշաբթի օրերը ժամ 9էն ետքը պիտի ընդունի գործի տէրերը։

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Եէնի Թանին կ'ըսէ թէ քննութեան ձեռնարկուած է Ֆէյզի Գէորգ անուն անձին նկատմամբ, որ եպարքոսական թափօրին օրը լեզուագարութիւն ըրած էր Դահլիճին դէմ։

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.— Սելանիկէն կը գրեն Նէոլոգոս Թէ Աճարօյիսի թէ հրոսախումբերու վերաբերող կանոնագրին գործադրութենէն ի վեր, Ռումէլիի մէջ երեք հարիւր հոգի ձերբակալուեր են։ Ասոնց 150ը յոյն են, 100ը՝ իսլամ և 50ը՝ պուլկար։ Հարիւր քսանը յետոյ արձակուած ըլլալով, հիմա բանտարկուած կը մնան 85 յոյն, 50 իսլամ և 45 պուլկար։

ՃԻՏՏԷԷՆ դատական նախարարութեան ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Արիֆ անուն մարդ մը տեղւոյն վերաքննիչ ատեանին նախագահ Խալուսի էֆէի վրայ յարձակելով ուզեր է զայն խողխողել, բայց չորս կողմէ օգնութեան փութացուելով Արիֆ ձերբակալուեր ու ոստիկանութեան յանձնուեր է։

ՆԷՄԷՆԻ ծովեզերքներուն վրայ զէնքի և արգիլեալ ուրիշ առարկաներու մաքսանենգութիւնը արգիլելու նպատակով փոքր մարտանաւեր հսկողութիւն պիտի կատարեն։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը նոյն նպատակով կազմուած յանձնաժողովին կարծիքը ուզեց սա կէտին վրայ թէ Հանրային Պարտքի և Ծխախոտի Ռէժիի ու Թէնպէքիի ընկերութիւններն ալ մասնակցին ծախքերուն, քանի որ անոնք ալ մեծապէս պիտի օգտուին ձեռք առնուելիք միջոցներէն։

[*] Շահրիարի (Համբարձում Առաքելեան) վերջերս Բիթլիսի մէջ հրատարակած «Տասներկու Պատմուածք» հատորէն կ'արտատպենք այս աւուր-պատշաճի էջը որ գաղափար մը կուտայ ամբողջին վրայ։

ՓԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիին Ատանա-Էրէյլիի մասը շինելիք ճարտարագէտները Կ. Պոլիս եկած են հարկ եղած հրահանգները ստանալու և մէկ քանի օրէն Ատանա պիտի ուղևորին։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷՆ ԷՐԶՐՈՒՄ օթոմոպիլ բանեցնելու համար փրանսական ընկերութեան մը խնդրած մենաշնորհը քննող յանձնաժողովը, հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ, իր աշխատութիւնը աւարտեց և տեղեկագիրը պիտի ներկայացնէ նախարարութեան։

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին տէֆթէրտարութեան անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ կուսակալութեան պաշտօնեաներէն Թէվֆիք պէյ։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին տէֆթէրտարութեան անուանուեցաւ Ատանայի նահանգին տէֆթէրտար Նաճի պէյ։

ՍԵՐԲԶԻ մէջ, ինչպէս ծանուցինք, Լէօն Ռուսբէր անուն Գերմանայի մը ռէվոլվէրով ոստիկան մը սպաննած էր։ Այդ անձը յետոյ Տոյչէ Պանքի ճիւղը փախչելով, անկէ սկսեր է կրակ ընել պաշտօնեաներուն, ոստիկաններուն և ժողովրդեան վրայ։ Կառավարիչը վերջապէս ներս մտեր է և Ռուսբէր, կ'երևայ թէ ռազմամթերքը սպառած ըլլալով անձնատուր եղեր է։ Սէրէզի մէջ իմացուելով որ այդ անձը գերման հիւպատոսին պիտի յանձնուի, միթինկ մը կազմուեր է և տեղւոյն բոլոր պաշտօնեաներն ալ հրաժարեր են։ Դատական նախարարութիւնը ծանուցած ըլլալով որ Ռուսբէր օսմ. իշխանութեանց ձեռքը պիտի մնայ և օսմ. դատարանի առջև պիտի դատուի, Սէրէզի մէջ հանդարտութիւնը վերահաստատուեր է։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ գերման դեսպանը պահանջեր է Բ. Դուռնէն որ Ռուսբէր գերման կառավարութեան յանձնուի, բայց պատասխան ստացեր է թէ այդ պահանջումը պիտի չկրնայ ընդունուիլ և թէ Ռուսբէրի մասին օրինական գործողութիւնները անպայմանաբար պիտի կատարուին։

ԱՏԱՆԱՅԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ

Երէկ առևտրական Ա. դատարանին առջև տեղի ունեցաւ Ինիօն ապահովագրական ընկերութեան դէմ բացուած դատը։ Ինիօնի պաշտպան փաստաբանն էր Մ. Պարոցցի, իսկ հրկիզեալներուն կողմէ ներկայ էին փաստաբան Սմբատ Քեաթիպեան, Հմայեակ Խօսրովեան, Ռուբէն Փափազեան էֆ.-ները և Մ. Վուչինի։ Մ. Պարոցցի 1 ժամ և 3 քառորդ ժամ տեւող պաշտպանողականով մը, որ շարունակութիւնն էր անցեալ պաշտպանողականին, ջանաց ապացուցանել թէ Ատանայի դէպքը [illegible] էր և պատասխանեց Քեաթիպեան էֆ.ին փաստերուն և իր պաշտպանողականը վերջացուց։ Ժամանակը ուշ ըլլալով դատավարութեան շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ 15 օր։

Ազգային Լուրեր

ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Խառն Ժողովի չորսաթ օրուան նիստին մէջ տրուած որոշումին համաձայն՝ Ազգ. Վարչութեան ատենապետ Մոնուկ էֆ. Ազարեան և անդամ Արամ էֆ. Հալաճեան, Պատր. Փոխանորդ Հօր, ինչպէս նաև Պատրիարքարանի գործակատարին հետ՝ առջի օր ժամը 5ին այցելեցին նոր Մեծ-Եպարքոս Հաքքը փաշայի Բանկալթիի ապարանքը, շնորհաւորելու համար իր վարչապետութեան պաշտօնը և վէզիրութեան ստանձնումը։ Խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ Ֆրանսերէն լեզուով։ Հաքքը փաշա փափաք յայտնեց որ օր առաջ կարելիութիւնը ըլլար Ս. Պատրիարք հօր իր պաշտօնին վերադառնալուն։ Ըսաւ թէ Ս. Պատրիարքին խնդիրը կ'ուզէ կարգադրել, գոհացնելով Հայոց պահանջները, ինչ կերպով որ ըլլայ, որքան ալ որ փոքր նկատուի տրուելիք գոհացումը։ Մեծ-Եպարքոսը վստահեցուց որ այսուհետեւ բնաւ Ատանայի աղէտին նմանող աղէտ մը չպիտի պատահի և ամէն միջոց ձեռք պիտի առնուի որպէսզի խստիւ պատժուին ասկէ վերջ դարձեալ նմանօրինակ խլրտումներ հանել ուզողները։ Պատուիրակները մեկնեցան յայտնելով որ իրենք նոր վարչապետէն կը յուսան հարկ եղած գոհացումը Պատր. հրաժարականին մէջ յիշուած արդար պահանջներուն։

⁂ Պատուիրակութիւնը ապա այցելութիւն տուաւ նորընտիր պաշտպանողական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի՝ սպարապետութեան դուռը։ Մահմուտ Շէվքէթ փաշա դէպի Դահլիճին դուռը բարի գալուստ մաղթելու փութաց մեր պատուիրակներուն, գոչելով՝ «Իմ սիրական, բարեկամ Հայերս, կը սիրեմ ձեզի և անկեղծօրէն կը սիրեմ»։ Պատուիրակները՝ գոհ այս ընդունելութենէն՝ շնորհաւորեցին իր նախարարական պաշտօնը և կէս ժամու չափ խօսեցան զանազան խնդիրներու վրայ։ Շէվքէթ փաշա յայտարարեց թէ ինչ գիտէ որ ընեն իրեն, փութով գոհացում պիտի տայ։

⁂ Պատուիրակութիւնը հրաժեշտ առնելով Մահմուտ Շէվքէթ փաշայէն, Բ. Դուռ եկաւ և այցելեց ներքին գործոց նախարար Թալէաթ պէյի։ Թալէաթ պէյ անմիջապէս իր քովէն հեռացուց իր խորհրդականները, որոնք եկած էին զանազան խնդիրներու համար, և ժամէ մը աւելի մանրամասն տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պատր. հրաժարականին և յարակից Կիլիկեան գործերու վրայ, որուն արդիւնքը բացարձակապէս գաղտնի կը պահուի։ Թալէաթ պէյ յատկապէս խնդրեց Պատր. փոխանորդ հայրէն որ Ս. Պատրիարք Հօր բացակայութեան ժամանակ որքան կարելի է փութայ մխիթարելու Հայ ժողովուրդը, մանաւանդ այս տօնական օրերուն։ Փոխանորդ Հայրը խոստացաւ ընել ինչ որ կարելի է։

Պատուիրակները յետոյ այցելութիւն տուին Դատական նախարար Նէճմէտտին մօլլային, որուն նոյն պահուն բացակայ գտնուելուն պատճառաւ՝ իրենց քարթերը թողուցին և մեկնեցան։

ԵՐԵՔ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐԸ

Շաբաթ իրիկուն, վարչութեան Ատենապետ Ազարեան էֆ.՝ ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատարին այցելութիւն տուաւ դատական նախարար Նէճմէտտին Մոլլային և խօսիլ բաղձաց որ հակառակ եղած այնչափ դիմումներու՝ կառավարութիւնը տակաւին կը տատամսի այս երեք վարդապետները արտաքսելու գործին մէջ։ Ազարեան էֆ. ըսաւ որ արդէօք հայ ազգը այսպիսի ամենաչնչին խնդրանքի մը մէջ ալ չպիտի կրնայ գոհացում մը ստանալ, իր անմիջական իրաւասութեան տակ գտնուած երեք վարդապետնե՞րը ալ չպիտի կրնայ արտաքսել։ Նէճմէտտին Մոլլա մեծապէս ցաւեցաւ գործուած այս անիրաւութեան վրայ և անմիջապէս Ազարեան էֆ.ի աչքին առջև հետևեալ հեռագիրը քաշեց Երուսաղէմի միւթեսարըֆին։

«Հայոց Պատրիարքարանի կողմէ ցոյց տրուած երեք ըմբոստ վարդապետները դուրս հանելու ամեն միջոց ի գործ դնելով և կը ցաւինք որ մինչև հիմա դուրս չէք հանած զանոնք հակառակ մեր տուած հրահանգներուն։»

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ և Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր և Պատր. Փոխանորդ Հօր իրենց շնորհաւորական քարթերը ղրկած են հետևեալ պետական անձնաւորութիւններուն. — Աւստրիական դեսպան մարքիզ Ժան Բալլավիչինի, Ներքին գործերու նախարար Մէհմէտ Թալէաթ պէյ, Հանր. շինութիւններու և Առևտրական նախարար Պետրոս էֆ. Հալաճեան, Ելևմտական նախարար Մէհմէտ Ճավիտ պէյ, Տէֆթէրհանէի վերատեսուչ Մահմուտ Էսատ էֆ. և Պոլսոյ կուսակալութեան տէֆթէրտար Էմին պէյ։ Նոյնպէս շնորհաւորական հեռագիրներ եկած են Թղիի, Էրզրումի և Սեբաստիոյ առաջնորդարաններէն, Էրզրումի Սանասարեան վարժարանի տեսչութենէն և ուսանողներէն։

ԱՄԵՆԱՅՆ Հայոց Հայրապետ Վեհ. Տ. Տ. Մատթէոս Բ. Կաթողիկոսը եւս շնորհաւորական հակիրճ հեռագիր մը ղրկած Ամեն. Տ. Եղիշէ Ս. Պատրիարք Հօր։

ԳՈՆԵԱՅԵՆ կը հեռագրեն Ազգ. Պատրիարքարան Ծնունդի տօնական օրերու առթիւ փութով Առաջն. տեղապահ Տ. Թաթուլ վրդ.ի նոյն տեղը ղրկուիլը կը խնդրեն։ Վարչութիւնը մտադիր է Ս. Ծնունդի տօնին առթիւ Տ. Թաթուլ վրդ.ը Պիլէճիկ ղրկել և տեղւոյն ժողովուրդը յորդորել տալ վերջ իր պաշտօնատեղին Գոնիա ղրկել պայն։

ՈՒՐՖԱՅԵՆ կը հեռագրեն Ազգ. Պատրիարքարան և կը խնդրեն որ իրենց նորընտիր առաջնորդ Տ. Յակոբ Աչոտ եպս.ը նոյն տեղը ղրկուի։

ՍՂԵՐԴԷՆ կը հեռագրեն դարձեալ Պատրիարքարան որ մինչև նոր առաջնորդի մը անուանումը Առաջն. փոխանորդ Տ. Կորիւն վրդ.ը նոյն տեղը մնայ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը Ազգ. Պատրիարքարան ուղղած թէզքէրէով մը կը խնդրէ որ Ս. Ծնունդի տօնին առթիւ հրապէն չպարպուի, ինչ որ զանազան վճիռներու դուռ կը բանայ։

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կարսեցի Պ. Ալեքսանդր Տ. Յարութիւնեան 1899ին իր Կարսի մէջ ունեցած ամբողջ կալուածներն ու դրամը կտակած էր Ս. Էջմիածնի, պայմանաւ որ ասոնց արտադրած հասոյթէն 600 ռուբլի իր քրոջ տրուի մինչև իր մահը, իսկ մնացեալ հասոյթներով տարատեսակ Տաճկաստանի գաղթող կարօտ ու չքաւոր հայերու համար հողեր եւ երկրագործական գործիքներ գնուին։ Պ. Ալեքսանդրը իր կողմէ կտակակատար կարգած է Ամենայն Հայոց Հայրապետը և Պոլսոյ Ս. Պատրիարքը։ Կտակարար Պ. Ալեքսանդրը 1906ին վախճանած ըլլալով Ս. Պատրիարքը իր կողմէ փոխանորդագիր մը ղրկեց Էջմիածին յաւակագրելու համար հանգուցեալին կտակը և կտակը գործադրելու։ Ձեռատ Հայերու համար հողեր գնել կարելի չըլլալու պարագային կտակարարը առաջարկած է որ կամ որբանոց մը բացուի և կամ աղքատ ուսանողներ ղրկուին Եւրոպա։

ՏԻԱՐ Ա. ԴԱԼԲԱԴՃԵԱՆ (Մանչէսթր) Տիկին Մէօհրինէ Լաստանի յուղարկաւորութեան առթիւ 1 անգլ. ոսկի ղրկած է մեզ ի նպաստ Ատանայի կարօտելոց։ Սոյն գումարը յանձնուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարան։

ՍՏԱՑԱՆՔ «Հերդեր և իր քաղ. հայեացքները»՝ Ս. Սապահ-Գիւլեանի, գին 100 փարա։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷՆ ֆրանս. թերթի մը ուղղուած է հետևեալ լուրը. «Սլիսսելբուրգի մէջ (Վոլկա) կը բնակէր հարուստ խոլամ մը, Հաճի Հայմանօֆ, որ 15 տարեկան խիստ գեղանի Հայ աղջկան մը սիրահարուելով, առևանգած էր զայն և իր ապարանքին մէջ շքեղ կեանք մը ապահոված էր անոր։ Աղջիկը իսլամացաւ, Հաճի Հայմանօֆի հետ ամուսնանալու համար։ Աղջկան երկու եղբայրները, այս պարագան իմանալով, օգտուելով Հաճի Հայմանօֆի բացակայութենէն և անոր ապարանքը մտնելով ուզեցին առնել իրենց քոյրը։ Աղջիկը ընդդիմացած ըլլալով, եղբայրները կտրեցին անոր գլուխը և յօշոտուած մարմինը դրին անկողնին մէջ։ Հաճի Հայմանօֆ վերադարձին գտաւ իր սիրականին անշնչացած մարմինը և մարդասպաններուն ետևէն հասնելով սպաննեց զանոնք։ Հաճի Հայմանօֆի դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ։ Դատարանը 10 տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց զայն։ Իսլամ շրջանակներու մէջ խնդիր եղած է այս սիրային դրամը։»

ԳԱՀԻՐԷԻ Քաղ. Ժողովը անցեալ դեկտ. 30ին և ամսուս 6ին հինգշաբթի օրերն, առաջն. Փոխանորդ Սրժ. Տ. Յարութիւն քահանայի նախագահութեամբ և Սնգրաք էֆ. Դաւիթեանի ատենապետութեամբ նիստ կազմելով հետևեալ որոշումները տուած է։

1. Վարժարանի Հոգաբարձութեան մէկ գրէն հասու եղաւ թէ նորաշէն մանկապարտէզի բացման պաշտօնական հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Վարդանանց առաջիկայ տօնի օրը։

2. Վարժարանի հրաժարեցուցեալ անօրէնին Գահիրէէ խառն դատարանին առջև Առաջնորդարանին դէմ դատ բացած և 500 ոսկի տուգանք պահանջած ըլլալով, վարժարանի հոգաբարձութեան յանձնարարուեցաւ Առաջնորդարանիս փաստաբանին միջոցաւ պէտք եղածն ի գործ դնել նոյն դատի մերժումին համար։

Ժողովը զբաղեցաւ նաև կալուածական, դատական, վարչական, ժառանգական և ուրիշ զանազան խնդիրներով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս թերթերու ոմանց մէջ երևցած հրատարակութիւններ կը յայտարարեն որ՝ իբր թէ Միջազգային Նպաստից Յանձնաժողովոյ և միսիոնարական նպաստներու բաշխման գործողութեանց մէջ խարդախութիւններ ի գործ կը դրուին և Կիլիկիոյ մէջ քաղաքական զանազան տեղերու աւելի նպաստներ կը յատկացուին զանոնք նպաստաւորելու նպատակաւ։

Ազգ. Պատրիարքարանը և Նպաստից Յանձնաժողովը որ սկիզբէն ի վեր հետևած են իրերու դրութեան և այս նպաստի բաշխման գործողութեանց, նուիրական պարտք կը համարին ի սէր ճշմարտութեան յայտնել թէ՝ բաշխման գործողութիւնք ընդհանուր կերպով կանոնաւոր և խղճամիտ պայմաններու մէջ ի գործ դրուած են միմիայն մարդասիրական ոգւով ու այս ուղղութիւնը գնահատուած է ազգային շրջանակներու մէջ։ Ուստի խորապէս շնորհապարտ վերջին աղէտներու մէջ միսիօնարաց և Նպաստի օտար յանձնաժողովներու մատուցած ջերմ բարեգործ ծառայութեանց, Պատրիարքարանս և Նպաստից Յանձնաժողովս կը փութան ի դիմաց հազարաւոր դժբախտ արկածելոց՝ հրապարակաւ իրենց շնորհակալիքը յայտնել նոյն մարմիններու և մասնաւորապէս անոնց գործօն գլուխն ազնուահոգի և վեհանձն Մր. Բիթի, որ 1895ի աղէտներուն Հայաստանի և 1909ի աղէտներուն Կիլիկիոյ կարօտեալները իր բովանդակ հոգածութեան առարկայ ըրած և Ամերիկայի և այլ բարերարաց շարունակական կոչեր ընելով՝ օգնութեան միջոցներ հայթայթած և բազմաթիւ կեանքեր խլած է թշուառութեան ձեռքէն։

Ազգ. Պատրիարքարանը և Յանձնաժողովս լիայոյս են որ այդ կարգի լուրեր չպիտի զօրեն բարեսէր մարմնոց վրայ, և անոնք գիտակից իրենց նուիրական գործին՝ պիտի շարունակեն իրենց հոգածութիւնը մեղմացնելով կարօտելոց անհուն թշուառութիւնը։

Մնամք Աղօթարար
Ի բացակայութեան Ս. Պատրիարքի
փոխանորդ հայրն
ՂԵՒՈՆԴ Ծ. Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ
Ի դիմաց Նպաստից Յանձնաժողովոյ
Ատենադպիր — Վ. Ատենապետ
Գ. ՖԵՐԱՏԵԱՆ — Գ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ՕՍՄ. ՄԵՊՈՒՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Բ. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

ՉՈՐՐԴ. ՆԻՍՏ

ԱՀԱԳԻՆ ԴԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ժողովը բացուեցաւ ժամը 6ին։

Մանաստըրի մեպուս Տալչէֆ էֆ. թագրիր մը ներկայացնելով կը պահանջէր որ Մակեդոնիոյ մէջ աւազակները հալածելու համար կառավարութեան շինած օրէնքը չի գործադրուի, որովհետև կ'ըսէր Տալչէֆ էֆ., թէև կառավարութիւնը իրաւունք և իրաւասութիւն ունի օրէնքներ շինել և զայն գործադրել, առանց ներկայացնելու Մէպուսական Ժողովին, և ուղղակի ինք ստանձնելով այդ գործադրութեան պատասխանատուութիւնը, բայց ներկայ պարագան նոյնը չէ, ըստ որում կառավարութեան շինած այս օրինագիծը ուղղակի կը հակասէ Սահմանադրութեան ոգւոյն։ Ո՛չ մէկ Դահլիճ, ո՛չ իսկ Մէպուսական Ժողովը կրնայ Սահմանադրութեան հակառակ օրէնքներ շինել։ Ուստի Տալչէֆ էֆ. Մակեդոնիոյ աւազակները հետապնդելու նպատակաւ կառավարութեան պատրաստած օրինագիծն ալ այս տեսակէն համարելով կը պահանջէր որ անմիջապէս Ժողովը իր խորհրդակցութեան առարկայ ընէ զայն և արգիլէ անոր կիրառումը։ Ժողովը համամիտ չգտնուեցաւ սա տեսակէտով թէ՝ քանի որ Դահլիճը մօտերս իր յայտարարութիւնը պիտի ընէ Մէպուսական Ժողովին առջև՝ երկրին ներքին թէ արտաքին ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ, այս մասին որոշում մը տալը պէտք է յետաձգել Դահլիճին տալիք բացատրութեանց, Մակեդոնիոյ վիճակին և հոն գործադրուած այդ Օրինագծին տուած արդիւնքներուն մասին։

Յետոյ կարդացուեցաւ Պուչօ էֆ.ի մէկ ծրագիրը, որով կ'առաջարկէր որ՝ մէպուսներուն կողմէ ժողովին մէջ խօսուած խօսքերը աւելի հարազատօրէն արձանագրելու համար՝ ժողովը պէտք է որ ստենոգրաֆներ (սթէնօկրաֆ) ունենայ։ Որովհետև արդի արձանագրիչները շատ անգամ սխալ հասկնալով խօսուած խօսքերը զանոնք կը խեղաթիւրեն։

Զանգըլտըղի մէպուս Թէվֆիգ էֆ., ելաւ այժ տալու Պօչօ էֆ.ի այս առաջարկութեան, բայց ձախաւեր սխալումը գործեց Մամուլի հասցէին քիչ մը անպատշաճ բառեր ուղղելու։ «Այսպէս, ըսաւ, իմ շաբաթ օրուան խօսածս չորս թերթերու մէջ կարդացի, որոնց չորսն ալ իրարու հակառակ յայտարարութիւններ դրած էին բերանս։ Եթէ այս ըրածնին՝ նպատակաւոր է պէտք է զանոնք պատժել՝ Մամուլի Օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն։ Յետոյ այդ թերթերէն իւրաքանչիւրը իրարու գլուխ կը պատռեն անպէտ և փուճ խօսքերով, թէև այս կէտը զիս չի շահագրգռեր որովհետև «վէսսալաբալլահ ելէկ-ա ել խրնզըր» (Աստուած շունը սատկեցնէ՝ ոդեւղի խոզին բռնեմ)։

Բայց կրնամ ըսել որ մեր չըսած խօսքերը մեր բերանը դնեն, ինչ որ շատ դէշ տպաւորութիւն կ'ընէ գաւառներու մէջ և մեր վարկը կը կոտրէ։ Ասիկա ուղղակի Սահմանադրութիւնը տապալել ըսել է։

Հօճային արտասանած պարսկերէն բացատրութիւնը ահագին փոթորիկ մը պայթեցուց ժողովին մէջ։ Ամէն կողմէ բողոք և աղմուկ բարձրացաւ։

Պապանզադէ Իսմայիլ Հագգը պէյ, իսկոյն բեմ վազեց պատասխանելու։ Գարաճիսարի մէպուս Մուսթաֆա էֆ. սաստիկ ընդդիմացաւ Պապանզադէի խօսելուն, ոտքով ձեռքով նստարանները ծեծելով։ —Ի՛նչ որ ալ ըլլայ չպիտի թողում որ խօսիք։ (սթէնօկրաֆ)ներուս խնդիրը նախագահութեան կողմէ կարգադրուելիք խնդիր մըն է կը պոռար։ Իսմայիլ պէյ կը պնդէր որ անպատճառ պիտի խօսի։

Այս աղմկին յուզման մէջ Մուսթաֆա էֆ. կը շարունակէր սրդիլք ըլլալ։

Արիֆ Ըսմէթ (Պոլսոյ մէպուսը), Մուսթաֆա էֆ.ի երեսին կը պոռար.

—Գաւառներու մէջ կատարած բռնութիւններդ հոս չես կրնար գործադրել, պէ՛ մարդ, լա՛։

Վերջապէս նախագահը մեծ դժուարութեամբ հանդարտեցուց ժողովը և Իսմայիլ պէյի խօսք տալով։

—Ես հասկնալ կ'ուզեմ գարմանալ Մամուլի երեսին արձակուած նախատալից տարածը։ Մամուլն էր որ իր բոլոր ոյժովը ջանաց Սահմանադրութիւնը ամուր բռնելու այս երկրին մէջ, այն անտօր օրերուն իսկ, ուր Թէվֆիգ էֆ. ծակէ ծակ մտած էր։ Հիմա ելլել ամբաստանել այդ Մամուլը՝ ուրանալ է անոր արժանիքը։ Գալով խեղաթիւրումներուն՝ չեմ կարծեր որ փալամուտի թղթերէն սխալ խօսքերը մէյմէկ ադամանդներ կ'ըլլան։ Ընդհակառակը, Մամուլը զանոնք չարձանագրելով իրենց մեծ պատիւ մը ըրած կ'ըլլայ։

Ինք որ Էվգաֆի պաշտօնատան բէնսիգարի գործադրիչը ըլլալուն իր երեքօրեայ աշխատութեան փոխարէն՝ անպատճառ դրամ ուզեց, և մինչև որ չստացաւ չհանգստացաւ։ Ահաւասիկ այս տեսակ անձ մըն է այս բանախօսը։ (Բուռն ծափեր)։

Թէվֆիգ էֆ. կատղած բեմ վազեց. —Իրաւ է թէ ես Էվգաֆի թենսիքաթի յանձնախումբին կ'անդամակցէի, և շատ մը զեղծումներ գտայ նոյն վարչութեան մէջ, մանաւանդ Իսմայիլ պէյի փաշա հօր Պալատի վալի եղած ատեն...

Նորէն ահագին աղմուկ։ Վերջապէս նախագահը չկրնալով ժողովը զսպել, դադար տուաւ։

Դադարէն վերջ կարդացուեցաւ Նէժտի մէպուսին մէկ թագրիրը որով կը գանգատէր նոյն նահանգին մէջ բարեկարգութեան չգոյութենէն։ Այնպէս որ Նէժտցիք իբր նշան իրենց դժգոհութեան չթողուցին որ իրենց մէպուսները մասնակցին այս տարուան ժողովին նիստերուն։ Ժողովը որոշեց յառաջիկայ երկուշաբթի կանչել ներքին գործոց նախարարը և անոր ներկայութեան խորհրդակցիլ Նէժտի մասին ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին։

Նոյնպէս Սահմանադրութեան ի՛նչ ի՛նչ յօդուածները (7 և 11) առանց նախապէս Մէպուսական Ժողովէն անցնելու՝ Կայս. Իրատէով բարեփոխուած ըլլալուն՝ քանի մը մէպուսներ թագրիրով մը կը պահանջէին քննութիւն մը կատարել՝ ստուգելու համար այս ապօրինութեան հեղինակները։

Որոշուեցաւ տասը հոգիէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմել որ պէտք է քննէ թէ Ծերակոյտը թէ կառավարութիւնը ըրած է այդ փոփոխութիւնները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

ԲԱՄՊԱԿ, ՄԱՆԱԾ ԵՒ ԿՏԱՒ

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ, 8 Յունվ. 910

Բամպակ.— 1909 տարին վերջացաւ 8.50 բէնս բամպակի գնով որ տարւոյն բարձրագոյն գինն էր, նուազագոյնը ըլլալով 4.93 բէնս մարտ 23ին։ Ինչպէս ծանօթ է մեր ընթերցողներուն վերջին կէս բէնսի բարձրացման պատճառն էր դեկտ. 10ին հրատարակուած Գիւռօի տեղեկագիրը որով նոր բերքին քանակը գուշակուած էր 10,088,000 հակ։ Ծնունդի և տարեգլխոյ տօներէն յետոյ հրապարակը բացուեցաւ ծախողներու հրամաններով և գները սկսան իջնալ 2-3 օր Միւլէնկի սքօթը իջնելով 8.05ի որ յետոյ բարձրացաւ։

Ընդհանուր համոզում կայ թէ պաշարը դարձեալ շահեր իրականացնելու քաղաքականութիւնը ձեռք առին և ընտրողին թեթևցնելէ յետոյ սկսան կրկին գնել գներու դէպի վար ընթացքը կասեցնելով և զանոնք կրկին բարձրացնելով։

Հինգշաբթի օր Անգլիոյ Պանքային տոկոսի սակը $4\frac{1}{2}$էն 4%ի իջնելը անմիջապէս անցաւ բամպակի հրապարակներուն վրայ և սակայն այդ պարագան կարևոր նշանակութիւն մը ունի Լիվրբուլի համար ուր մէկ միլիոն հակի չափ բամպակի պէօք մը կայ բռնուած այս միջոցիս (որուն 950,000ը ամերիկեան տեսակէ) և որուն վրայ ահագին գումարներ քաշուած են Պանքերէն։

Վերջացող ամսուն ամերիկեան տեսակէ երեւան եկող քանակներուն ընդհ. գումարը եղած է 1,308,000 հակ. 1908 դեկտ.ին ըլլալով 2,364,000 հակ և 1907 դեկտ.ին 2,091,000 հակ։

Այս եղանակին, այսինքն սեպտ. 1էն մինչև դեկտ. 31 երևան եկող քանակները հետևեալները եղած են, բաղդատուած նախորդ տարիներու հետ.—

	1909 հակ	1908 հակ	1907 հակ
Սեպտ. 1—Դեկտ. 31	7,110,000	8,711,000	6,711,000
Յունուար 1—6	137,000	208,000	247,000
	7,247,000	8,919,000	6,958,000
Ընդհանուր բերք		13,825,000	11,572,000

Այս թուանշաններուն վրայ հետևեալ խորհրդածութիւնը կարելի է ընել։ 1907ին, երբ 11.572,000 բերքով մինչև յունվ. 6. 6,98,000 հակ երևան եկած է, այս տարի, մինչև նոյն թուականը 7,247,000 հակ երևան եկած ըլլալով ընդհ. բերքը ի՛նչ ըլլալու է։ Համեմատական հաշուով կ'ունենանք 12,000,000 հակ։ Նոյն համեմատական հաշիւը 1908ի թուանշաններուն վրայ ընելով կ'ունենանք 11,200,000 հակ։ Ուրիշ բառերով, նկատելով որ այս տարի մինչև յունվ. 6 երևան եկած քանակներուն ընդհ. գումարը այս տարուան ընդհ. բերքին հետ ունենայ նո՛յն համեմատութիւնը ինչ որ նախորդ երկու տարիներունը ունեցած է, ըստ 1907ի թուանշաններուն այս տարուան բերքը ըլլալու է 12 միլիոն հակ, իսկ ըստ 1908ի թուանշաններուն ըլլալու է 11,200,000 հակ։ Սակայն այս համեմատական հաշիւները ըրած միջոցիս նկատի առնելու ենք ուրիշ պարագաներ նաև, այսինքն Ա. բերքին ուշ կամ կանուխ հասունցած ըլլալը. Բ. երկրագործներու կողմանէ բերքը ձեռքէ հանելու մասին ցոյց տրուած տրամադրութեան աստիճանը ու անոր պատճառները։ Օրինակի համար քանիցս գրուեցաւ թէ այս տարի բերքը սովորականէն շուտ հասունցած է և երկրորդ՝ տիրող գներու բարձրութեան պատճառաւ երկրագործները մեծ տրամադրութիւն մը ցոյց տուին ծախելու, ինչ որ շատ տրամաբանական է։ Այս երկու պատճառները ուրեմն վերի համեմատական հաշիւները կը խախտեն չափով մը՝ որ անկարելի է ճշդել։ Եթէ բերքը շուտ հասունցած է և միւս կողմանէ ալ երկրագործները բարձր գներէն հրապուրուելով ունեցածնուն մեծագոյն մասը հրապարակ հանած են աւելի՛ համեմատութեամբ մը քան ինչ որ եղած էր 1907ին և 1908ին, ուրեմն ներկայ բերքը վերոյիշեալ համեմատական հաշիւներէն պէտք է զգալի կերպով պակաս ըլլայ։

Ի տարբեր կուտանք 1909 տարւոյն զանազան թուականներուն ամերիկեան միտլինկ տեսակին սբօթին և մանածներու գիներուն ունեցած շարժումները.

1909		Միտլինկ	Թ. 37 մանած թուխտ	Թ. 37 մանած ուօրբուխտ
Յնվր.	1	4.99 բ.	$7\frac{3}{8}$ բ.	$7\frac{3}{8}$ բ.
»	29	5.29 բ.	$7\frac{3}{4}$ բ.	$7\frac{5}{8}$ բ.
Փետր.	5	5.15 բ.	$7\frac{5}{8}$ բ.	$7\frac{1}{2}$ բ.
»	26	5.02 բ.	$7\frac{1}{4}$ բ.	$7\frac{1}{4}$ բ.
Մարտ	5	5.14 բ.	$7\frac{1}{4}$ բ.	$7\frac{1}{4}$ բ.
»	26	4.94 բ.	$7\frac{1}{8}$ բ.	$7\frac{1}{8}$ բ.
Ապրիլ	2	5.13 բ.	$7\frac{1}{4}$ բ.	$7\frac{1}{4}$ բ.
»	30	5.52 բ.	$7\frac{5}{8}$ բ.	$7\frac{5}{8}$ բ.
Մայիս	7	5.54 բ.	$7\frac{5}{8}$ բ.	$7\frac{5}{8}$ բ.
»	28	5.88 բ.	8 բ.	$8\frac{1}{8}$ բ.
Յունիս	4	5.83 բ.	8 բ.	$8\frac{1}{8}$ բ.
»	25	6.06 բ.	$8\frac{1}{4}$ բ.	$8\frac{1}{8}$ բ.
Յուլիս	2	6.33 բ.	$8\frac{3}{8}$ բ.	$8\frac{1}{4}$ բ.
»	30	6.73 բ.	9 բ.	9 բ.
Օգոստ.	6	6.69 բ.	9 բ.	9 բ.
»	23	6.73 բ.	$9\frac{3}{8}$ բ.	$9\frac{1}{4}$ բ.
Սեպտ.	3	6.88 բ.	$9\frac{1}{2}$ բ.	$9\frac{1}{4}$ բ.
»	24	7.31 բ.	10 բ.	$9\frac{1}{4}$ բ.
Հոկտ.	1	7.29 բ.	10 բ.	$9\frac{1}{2}$ բ.
»	29	7.71 բ.	$10\frac{3}{8}$ բ.	10 բ.
Նոյմբ.	5	7.59 բ.	$10\frac{3}{8}$ բ.	10 բ.
»	26	7.62 բ.	$10\frac{1}{8}$ բ.	$9\frac{3}{4}$ բ.
Դեկտ.	3	7.72 բ.	$10\frac{1}{8}$ բ.	$9\frac{3}{4}$ բ.
»	10	7.94 բ.	$10\frac{1}{4}$ բ.	$9\frac{7}{8}$ բ.
»	17	8.03 բ.	$10\frac{3}{8}$ բ.	10 բ.
»	24	8.26 բ.	$10\frac{5}{8}$ բ.	$10\frac{1}{4}$ բ.
»	31	8.50 բ.	11 բ.	$10\frac{1}{4}$ բ.

Կտաւի և մանածի հրապարակները կը շարունակեն մնալ շատ հանդարտ վիճակի մէջ, թէև վերջին անկումները կարգ մը հնդկական հրամաններու գործադրումը կարելիութեան մօտեցուցած ըլլային։ Կտաւի և մանածի համար տրուած և պահանջուած գներուն տարբերութիւնները նոյնքան մեծ են որ այս կարգի անկում մը բնաւ ազդած չէ գործերուն վրայ։ Թուրքիոյ համար, գնողները դեռ անկարելի կը նկատեն ներկայ գները վճարել։ Մանածներու գները շատ անկանոն են սակայն ընդհանուր առմամբ նախորդ ուրբաթէն լիպրային $\frac{1}{4}$ի չափ վար են։ Սա գաղափարը կը ներշնչէ կտաւագործներու և մանածագործներու շրջանակներուն մէջ թէ, վաճառականներու համար ներկայ գներով կտաւ և մանած գնելը վտանգաւոր գործառնութիւն մը ըսել չէ, որովհետև մանածագործները ներկայ գներուն վրայ կը կորսնցնեն լիպրային $\frac{3}{4}$ բէնս և կտաւագործները ալ կը կորսնցնեն նոյնչափ մը, հետևաբար ներկայ կտաւի և մանածի գները ոչ թէ բամպակը 8 բէնսի այլ աւելի $6\frac{1}{2}$ բէնսի հիման վրայ են։ Այնպէս որ երբ բամպակը 7 բէնսի իջնէ և գործերը լաւագոյն վիճակ մը ստանան վաճառականներ շատ հաւանական է կտաւի և մանածի համար շատ աւելի բարձր գներ վճարեն քան ինչ որ է այժմ։

ՄԻՒՔԸԼՄԷՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

2 Յունվար 1910

Աֆիոն	Սնտուկ		Ղշ.
Հոլլէթայն	3	Ալեմանեա հարձը ուֆագ Թօյագը կէօյնէք	250
Համը	1	» »	252

Շաբաթական վաճառումը 4 սնտուկ եւ հրապարակը հաստատ ու կայուն կը շարունակէ։ Փամանումները անցեալ տարուան 1862 սնտուկին դէմ այս տարի 2364 սնտուկ են։ Մթերք՝ 448 սնտուկ, անցեալ տարի 236 սնտուկ էր։

Թիֆթիկ	Հակ		Ղշ.
Արաբկեան	42	Իչքաթրա մաւէն	20
Կոնուար	192	Գոնիա $10\frac{1}{4}$, 12 և $13\frac{1}{2}$	
Վ.Թալի	811	Էսկի Շ. Գէօթ. $20\frac{15}{40}$ և $21\frac{3}{4}$	
Իմըն	73	Տէքլի	$11\frac{3}{4}$
Գասապեան	82	Գոնիա	11

(Շարունակութիւնը կարդալ 4րդ. էջը)

Ո՞րն է Նէօշաթէլի դիտարանին 1909ի մրցումին մէջ մինչեւ այն օրը ստացուած բարձրագոյն թիւը շահող ժամացոյցը

Ո՞րն է Անատոլուի Օսմ. երկաթուղեաց պաշտօնական ժամացոյցը

Ո՞րն է իտալ. պետութեան երկաթուղեաց պաշտօնական ժամացոյցը

Ո՞րն է ռուսական երկաթուղեաց եւ յունական երկաթուղեաց ժամացոյցը

ԶԵՆԻԹ

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ՈՐՈՇՄՆԱԳՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային աստղադիտական դիտարանին մէջ քրոնոմէթրներու և քանոնիկներու քննութեան, ինչպէս նաեւ տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող քրոնոմէթրներու և քանոնիկներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման։

Նկատողութեան առնելով նաեւ նահանգային դիտարանի անօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրոնոմէթրներու դիտողին ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաեւ ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի անօրէնին բացատրութիւնները,

ԿԸ ՎՃՌԷ

Կանոնագրին սահմանած մրցանակները աս կերպով բաժնել 1908ի շրջանին համար

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ նաւու լաւագոյն վեց քրոնոմէթրներու համար սէրիի մրցանակ։

Ա. ԿԱՐԳ — Թիւ դասակարգութեան

Աա Գ. Գ. Ժ. Ֆավրը-Ժագօ և Ընկ. Գործարան ԶԵՆԻԹ ժամացոյցներու, ի Լօքլ 22,8
Բօլ Պիւհրէ, ի Լօքլ 22,5
Բօլ Տիթիշայմ, ի Շօ-տը-Ֆօն 22,2
Բօլ Տ. Նարտէն, ի Լօքլ 19,1
Գործարան Լոնժին, ի Սէնթ-Իմիէ 14,2

Ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանադպիր՝ ԲԷՐՐԷՆ Նախագահ՝ ՏՈՔԹ. ԲԷԹԹԱՎԷԼ

Միակ ներկայացուցիչ Տէարք Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ եւ Ընկերութիւն, Պաղչէ Գաբու, Ճէյլաք Պէյ խան, Թիւ 16 50—15

Մօնթէմ 129 Մաուն 17 և 19

Շաբաթական վաճառումը հասած է 1870 հակի։ Հրապարակը լաւ կը շարունակէ։

Դարի.— 3 վակօն հասաւ և ներքին սպառումներու համար մուլոնեալ յանձնուեցաւ 34 և 33½ փարայի։

Ցորեն.— Շաբթուան մէջ 44 վակօն հասաւ։ Ճերմակները ծախուեցան 50էն մինչեւ 53 փարայի, խառնները՝ 43էն 48, կարծրերը 50էն 53 փարայի. առաջին տեսակները մինչեւ 54 փարայի։

Ոսկի մորթ.— Կուզ (ամսոր) 270էն մինչեւ 300 ղրշ։ Աղուէս, 80էն 105 ղրշ.ի։ Ճագար 320էն մինչեւ 350 ղրշ։ Փորսուղ 52էն մինչեւ 54 ղրշ.ի ծախուեցան։

ԱԲԷԼԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Աբէլեան-Արմէնեան խումբի անցած չորեքշաբթի օրուան ներկայացումը տեղի չունեցաւ՝ գերասան Պ. Մանուէլեանի տկարութեան պատճառով։ Նոյն գիշերը խումբը զբաղեցաւ բեմի վրայ, ուսուցանելով նշանաւոր թատերագիր Գաբրիէլ Սունդուկեանցի «Քանդուած Օճախ» հանրածանօթ թատերախաղի փորձերով, զոր մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ առաջ. Մնացեալ երկարդ գիշերը և օրուան մէջ տեղի պիտի ունենան նաեւ կովկասեան երգեր ու պարեր։ Այս թատերախաղը երկար ատենէ ի վեր հետաքրքրութիւնը շարժած է ժողովրդեան— մանաւանդ անցեալ տարի «Պէտօ»ի ներկայացումէն ետքը— և հիմակուընէ արդէն բաւական թիւով տոմսակներ գնուած են այդ գիշերուան համար։

ՆՈՐ ԲԵՄ

Վաղուընէ ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՐԱՆՈՅՇԻ

Բերա, Վարիէթէր, Ուբալթ գիշեր, «Թօսքա» ողբերգութիւն 4 արար։ «Զարդարուած Տէպիւ» Վօտվիլ 1 արար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Նոյեմբեր, 1909

Օսմ. քօնսօլիտէ բացուեցաւ	Ղրշ.	103 32
» » ամենէն վար	»	103 30
» » » բարձր	»	103 32½
» » գոցուեցաւ	»	103 30½
Երկաթուղի բացուեցաւ	Ֆր.	220 87½
» ամենէն վար	»	220 50
» ամենէն բարձր	»	221 12½
» գոցուեցաւ	»	220 87½
Օսմ. Պանքա	Լ. Օ.	20 30
Շիրքէթի Խայրիյէ	» »	39
» » Համիտիյէ	» »	1 17½
Թրամվայ բաժնեթուղթ	»	8 45
» ժուիսանս	» »	4 40
» պարտաթուղթ	Ֆր.	482
Անատոլուի Երկթ. բժնթղթ.	»	524
Պալիա Գարաասըն	»	449

ԱԶԴ

Շաբաթ գիշերուն, եւրոպական ժամը 6½ին տեղի ունեցաւ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷի Թօմպօլայի վիճակահանութիւնը եւ հետեւեալ թիւերը շահեցան։

Ա.	պարգեւ թիւ	215
Բ.	» »	1202
Գ.	» »	250
Դ.	» »	267

Սոյն թիւերու տէրերը կը հրաւիրուին իրենց շահած պարգեւները առնել մինչեւ 6 ամիս։ Այս պայմանաժամն անցնելէ ետքը՝ ամէն իրաւունք պիտի կորսնցնեն։

ՕԹԷԼ ՃԱՆԻԿ
Ա. ՔԷՕՄԻՒՐՃԵԱՆ, ՍԱՄՍՈՆ
Մաքսի մեծ պողոտային վրայ նոր կառուցուած
Ուղեւորներու զոնուականութիւնը երաշխաւորուած է։

DEUTSCHE BANK
ՏԷՕՅՉԷ ՊԱՆՔ
ՊԷՐԼԻՆ
Հիմնեալ 1870ին

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ Մարք 200,000,000
Պահեստք ի վերջ 1908ի 103,699,000
Շահաբաժինք 1899էն 1903, 11%, 1904էն 1908 12%

Մասնաճիւղք՝ Պրեմէն, Տրէզտէն, Ֆրանքֆօրթ, Համպուրկ, Լայպցիկ, Միւնիխ, Լոնտոն, Նիւրեմպերկ, Վիսպատըն։

Մասնաճիւղ ի Կ. Պոլիս։

Գլխաւոր կեդրոն Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, 25-27, Անատոլուի Երկաթուղիի ընկերութեան պաշտօնատուներուն մէջ (որ շինուելու վրայ է)։

Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը, եւ ամէնայն գրասենեակ Տնօրէնութեան, Պօստաճեան խան, Աշիր էֆ. Քիթթիւպհանէ փողոց։

Սնտուկը բաց պիտի ըլլայ ժամը 9ուկէսէն 4, շաբաթ օրերը 9ուկէսէն 1։

Տէօյչէ Պանքին Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը կ'ըլլայ ամէն տեսակ Պանքայի գործողութիւններով.— Հաշուեբացութիւններ կը բանայ։ Ի տես կամ պայմանով վճարելի գումարներ կ'ընդունի։ Հաշուեբացութեամբ փոխատուութիւն կ'ընէ եւ բաշխաւորութեան փոխարէն։— Թուղթեր կը զեղչէ։— Ներքին գաւառներու եւ արտասահմանի ամէն կարեւոր հրապարակներու վրայ չէք եւ փոխանակագիր կը գնէ ու կը վաճառէ։— Կուսայ վարկի նամակներ, վճարման հրամաններ, թէ՛ գրով եւ թէ հեռագրով, աշխարհի ամէն կարեւոր հրապարակներուն վրայ։— Ամէն երկիրներու մէջ կը գանձէ մուրհակներ ու առ-ևլիքներ։— Ապրանքներու նկատմամբ համար վարկ կը բանայ առեւտրական թուղթերով։— Կ. Պոլսոյ և օտար Սակարաններու մէջ արժեթուղթեր կը գնէ ու կը վաճառէ։ —Արժեթուղթեր ի պահ կ'ընդունի։

Անատոլուի Օսմանեան Երկաթուղի

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ Հայտար-Փաշայի եւ Բենտիկի միջեւ երթեւեկող կառախումբերու

1909 Սեպտեմբեր 20 (Ն. Տ.)էն սկսեալ

		Առտու								ԵՐԹ	Իրիկուն						
Կամուրջ	մ.	11 30	12 32	12 32	2 22	3 05	4 30	5 19	6 43	7 45	8 52	9 53	10 33	11 11		11 58	1 18
Հայտար-Փաշա	ժ.	11 50	12 52	12 52	2 42	3 25	4 50	5 39	7 03	8 05	9 12	10 13	10 53	11 31		12 18	1 38
	մ.	11 54	12 58	1 22	2 50	3 33	4 55	5 47	7 08	8 16	9 16	10 18	10 58	11 36	11 43	12 26	1 43
Գըզըլ Թօփրագ	»	12 02	1 06	— —	2 58	3 40	5 03	5 55	7 16	8 25	9 24	10 26	11 06	— —	11 51	12 34	1 51
Ֆէնէր Եօլու	»	12 05	1 10	1 33	3 01	3 44	5 06	5 58	7 19	8 30	9 28	10 29	11 09	— —	11 54	12 37	1 54
Կէօզ Թէփէ	»	12 09	1 14	— —	3 05	3 48	5 10	6 02	7 23	8 36	9 32	10 33	11 15	— —	11 58	12 41	1 58
Էրէնքէօյ	»	12 14	1 19	1 48	3 10	3 53	5 14	6 06	7 27	8 42	9 36	10 38	11 18	— —	12 01	12 45	2 02
Պօսթանճը	»	12 20	1 25	2 13	5 16	3 59	5 21	6 12	7 33	8 51	9 42	10 46	11 24	11 52		12 51	2 08
Մալթէփէ	»	12 28	1 35	2 17	3 23	4 08	5 29	6 19	7 42	9 04	9 50	10 56	11 31	12 —		1 01	2 16
Գարթալ	»	12 39	1 45	2 27		4 18	5 38		7 52	9 19	10 04	11 06		12 10		1 11	2 26
Բէնտիկ	»	12 46	1 52	2 37		4 25	5 45		7 59	9 29	10 08	11 13		12 16		1 18	2 33

		Առտու								ԴԱՐՁ	Իրիկուն						
Բէնտիկ	մ.	11 41	12 30	1 15	1 55	2 38	— —	3 42	4 54	— —	7 21	8 44	9 50	10 40	— —	— —	12 44
Գարթալ	»	11 48	12 37	1 22	2 02	2 45	— —	3 53	5 01	— —	7 29	8 51	10 02	10 47	— —	— —	12 51
Մալթէփէ	»	11 57	12 46	1 32	2 12	2 55	3 37	4 09	5 10	6 31	7 40	9 01	10 16	10 57	11 44	— —	1 01
Պօսթանճը	»	12 05	12 54	1 40	2 20	3 02	3 45	4 20	5 19	6 39	7 48	9 09	10 27	11 05	11 53	— —	1 09
Էրէնքէօյ	»	12 15	1 03	1 50	2 29	3 12	3 55	4 30	5 28	6 48	7 57	9 19	10 36	11 16	12 03	12 44	1 18
Կէօզթէփէ	»	12 19	1 07	1 54	2 33	3 16	3 59	4 34	5 32	6 52	8 01	9 22	— —	11 20	12 07	12 48	1 22
Ֆէնէր Եօլու	»	12 23	1 12	1 58	2 37	3 20	4 03	4 39	5 36	6 56	8 05	9 27	10 45	11 24	12 11	12 52	1 26
Գըզըլ Թօփրագ	»	12 26	1 15	2 01	2 40	3 23	4 06	4 43	5 39	6 59	8 08	9 30	— —	11 28	12 14	12 55	1 29
Հայտար-Փաշա	ժ.	12 34	1 22	2 09	2 48	3 30	4 14	4 52	5 47	7 07	8 16	9 38	10 54	11 36	12 22	1 03	1 37
	մ.	12 39	1 27	2 14	2 54	3 35	4 19	5 04	5 52	7 12	8 20	9 43	11 15	11 43	12 27	1 08	1 43
Կամուրջ	ժ.	12 59	1 47	2 34	3 14	3 55	4 39	5 24	6 12	7 32	8 40	10 03	11 35	12 03	12 47	1 28	2 03

ՊԱՀՐԻՑԻ ՆԷՋԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

45000 քիլօ պրաժէժման բամպէնքէ, 25000 քիլօ հերկի գործածուղ պէգիր, 20000 քիլօ ինկլիզ պէզիրի, 18 պին քիլօ խամ պէզիր, 25000 քիլօ էյրիպօզ նէֆթի, 2500 քիլօ թօզ վէնէտիք սաբըրը, 15000 քիլօ թիմուր սուլֆաթ, 6500 քիլօ պէյազ պօյա, 6500 քիլօ չինկօ պէյազ պօյա, 1500 քիլօ պէյազ ինկլիզ պէզիրի, 2500 քիլօ սըր թօզը, 8500 քիլօ գոպա բամպուգճէ, 35000 քիլօ թօզ սուլֆաթ, գալէմ, սամուր, բի բասթա, Թորսդ ֆըրչաւոր։

Թէրսանէի ամիրէ իչին լեզումը օլուպ մինարդաստա գօնուլտըրըլ էվլէքէ իլան օլունան պալէատէ մուհարբէր պօյա մալզէմէսինին ֆիյաթլարը հաստր իթիպարէ կէօրիւնմէիկ թագտիրատէ քնան. սանիի րուզնէ օն պիրինճի բազար իրթէսի կինի գարարը էվվէլի վէ օն ալթընճը ճումաա իրթէսի կինի սաալ ալթիդէ իհալէ թէնգլէի գարարը գաթիյյէ թիթասը մուգավրէր պուլունմըշ օլաալըխտան օլվէճհըլէ թալիպ օլանլարըն եւդաւ 10 նիսպէթինտէ թէէմինաթ աղչէլէրինի միւսթաահպէն եէօմը մէզքիւրէ տէյկին պահրիյէ մէաարիֆաթ սաիրէսի պիրինճի չիւպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

29 քեան. էվվէլ 325

⁂ 920 ատէտ անէն գազգան պօրուսը մուխթէլիֆ թուլտա 9 տաէրկիչ նօմէրօսը, 1950 ատէտ անէն գազգան պօրուսու մուխթէլիֆ թուլտա 10 տաէրկիչ նօմէրօսը, 400 ատէտ փիրինչ գազգան պօրուսը մուխթէլիֆ թուլտա 10 տաէրկիչ նօմէրօսը, 1750 կուլլանիլմըշ փիրինճ պօրու մուխթէլիֆ թուլտա 9 տաէրկիչ նօմէրօսը։

Տօնանմայի Օսմանի իչին լիւզումը օլան պալատէ մուհարրէր 5025 ատէտ մուխթէլիֆ թուլտա փիրինչ վէ անէն գազգան պօրուլարը միւլաւասա խալը մէք իւզրէ միւնաքասաեա քօնուլտուղունտան պօրուլարըն իթասընա թալիպ օլանլարըն չէրաիթէ անլամաք միւնաղասաեա իչթիրաք իթմէք իւզրէ եւդաւ օն պէշինճէ թէէմինաթ աքչէլէրինի միւսթաահպէն Պահրիէ մէաարիֆաթ սաիրէսի պիրինճի չիւպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

3 Թեշրինսանի սանէի 325

⁂

Հօլլէք չիմէնթօսը քէսպիր ֆըչը 71 ղր., Ամէչ թուղլասը պէհէր եւզլիւ 67 ղր., Վիլնօֆ մարգալը սու քիրէծի պէհէր չուվալը 10.20 ղր., Շօֆէր մարգալը սու քիրէծի պէհէր չուվալը 9.20 ղր., Միսմար գարֆիթա քիլօսը 1.13 ղր., Բօզ քէօմիւրի 500 թօնօ։

Թէրսանէի Ամիրէ իչին պիր սէնէ գարֆինասա լիւզումի օլուպ մէրաւէմէ միւնադասա պուլընմըշ էվվէլքէ իլան օլունան պալէատէ մուհարրէր 5 գալէմ էչեա հիզալարընտա կէօսթերիլէն ֆիյաթլարըն պաղչա պաղչա թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ ֆիյաթլարը հաստր լայըգընը պուլըրըը իթգատիրատէ քնան. սանիի Բուլմինին 7նճի բէնճչէնպէհ կիւնիւ գարարը էվվէլի վէ 17նճի սալը կիւնիւ սաաթ 10ատ 3 թէնզիլ գատուլիյէլէ գարարը գաթիլէրինին իթասը մուգավրէր պուլընմըշ օլասըղընտան, իթասընա թալիպ օլանլարըն՝ 100ատ 10 նիսպէթինտէ թէէմինաթ աղչէլէրինի միւսթաահպէն էէօմը մէզքիւրէ տէյկին Պահրիյէ մէաարիֆաթ սաիրէսի պիրինճի չիւպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

4 քեան. սանի 325

ԹՈՂ ԿԱՐԴԱՆ
ԱՆԱՀՈՐԺ ՀՈՏԸ ՈՒ ՀԱՄԸ ԱՌՆՈՒԱԾ
ՄՕՐԻԻՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Huile de Foie de Morue Désodorée

Թէեւ չատեր Մօրիւի ձկան իւղին կազդուրիչ յատկութիւններէն օգտուիլ կ'ուզեն, սակայն անոր անախորժ համեն ու հոտեն զարշելով չեն կրնար գործածել. ուստի այժմ նոր մեթոտով մը իր բաղադրութեան առանց վնասելու, այդ անախորժ հոտը ու համը ջնջուած է, այնպէս որ ամենէն փափուկ ստամոքսներն իսկ կրնան զայն մարսել։

Վստահ ըլլալու համար ամէն ոք կրնայ Դեղարանիս մէջ փորձել։

Կեդրոնատեղին Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Համիտիէ աէզիլի դէմ ԱԲԻԿ ԻԻ-ԹԻՒՃԵԱՆ Դեղարանը և Գատը-գիւղ օդային կազդուրիչ դէմ ՏՐԴԱՏ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ դեղօրէից վաճառատունը։

Պոլսոյ և գաւառներու ամէն համբաւաւոր դեղարաններու մէջ կը գտնուի։

Պոլսոյ մէջ 100 տրամնոց շիշեր հինգ ղրուշի կը ծախուին: 90—51

ՏՈՔԹ. Ա. ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ականջի, Քիթի ու Կոկորդի
Հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով մինչեւ ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած ելեքտրականութեան, տաք օդի, ախտաֆանօսքօբի և ուրիշ նորանոր մեթոտներով հիմնական կերպով կը բուժէ խուլութիւնը, ականջի խժալը, գլխու հինգած ցաւերը, գլխու պտոյտը, վերջապէս ականջի, քիթի, կոկորդի, բերնի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։ Քիթի, երեսի վրայ եղած տձեւութիւնները, առանց զործողութեան, մասնաւոր մեթոտով կը շտկէ ու գլխու ու վիզի վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ։ Կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ առանց արիւնահեղութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Կը գտնուի ամէն օր, մինչեւ կէս օր Պահչէ Գաբու, Համիտիէ Սիպիլի դէմ, Աբիկ Իւթիւճեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ Բերա, Շիտակ ճամբան, Թագսիմի Ֆրանս. Հիւանդանոցին դէմ, Թիւ 41 տունը։ Հինգշաբթի օրեր իր տունը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները, իսկ վկայեալ աղքատներուն մինչ ձրի կը դարմանէ։ 50-50

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի հրատարակութեան համար ղրկուած ձեռագիրները թղթին մէկ երեսը միայն և կարելի եղածին չափ յստակ գրել։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (58)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ
ԱՆԺ ՓԻԹՈՒ

Թ.

ՍԷՊԱՍԹԻԷՆ ԺԻԼՊԷՐ

—Ներեցէ՛ք, ըսաւ Փիթու, ես ձեզ Ջուրէն հանելէս քիչ առաջ բաւական հոգ և երկու երեք երջիկ կերայ, բայց լողանքը մարսումս կ'անօթեցնէ։

—Լա՛ւ ուրեմն, ճաշարան եկէ՛ք, ըսաւ Պէրօտիէ որդին, ձեզի ուտելիք տամ։

—Ո՛հ, ո՛չ, ըսաւ Փիթու։

—Կը վախնամ որ վարժարանին սովորական ճաշը կուտան, ըսաւ տղան։ Հոգ մի՛ ընէք, ձեզ հրաւիրելի ա՛ս պիտի նոյնն։ Անկից զատ, չարունակեց տղան, կարծեմ թէ միայն ձեր սամոյքը չէ որ պէտք ունի խրթնաւելու, սիրելիս պարոն Փիթու։

Փիթու ամչնալով նայուածք մը ձգեց ինքն իր վրայ։

—Եւ եթէ ճաշին հետ մէկտեղ անդրավարտիք մըն ալ տրուի ձեզ...

—Շիտակը չեմ մերժեր, պարոն տղայ, ըսաւ Փիթու։

—Լաւ ուրեմն, եկէ՛ք, ճաշն ու անդրավարտիքը ձեր տրամադրութեան տակ են։

Եւ Պիյոյն ու Փիթուն մէկ կողմէն առաւ տարաւ, մինչդեռ Ժիլպէր և Սէպասթիէն միւս կողմէն կը հեռանային՝ ձեռքով նշան մը ընելով անոնց։

Երկուքն ալ անցան զբօսանքներու յատկացուած գաւիթէն և հասան դասատուներուն յատուկ պզտիկ պարտէզ մը, զոյլ և հովանաւոր առանձնանալայր մը, ուր յարգելի Պէրօտիէ որդին կ'երթար իր Ցուլինոյն ու Տակիտոսը կարդալու։

Ժիլպէր կլեմաթիտներով հովանաւորեալ փայտէ նստարանի մը վրայ նստաւ. յետոյ Սէպաստիէնին իր մօտը բերելով և ձեռքովը յարդարելով անոր երկայն մազերը, որ ճակտին վրայ կ'իյնային, ըսաւ.

—Վերջապէս, զաւակս, ահա՛ նորէն միացանք։

Սէպաստիէնին աչքերը դէպի երկինք վերցուց։

—Այո՛, Աստուծոյ մէկ հրաշքովը, հա՛յր։

Ժիլպէր ժպտեցաւ։

—Եթէ հրաշք մը կայ, ըսաւ Ժիլպէր, այդ հրաշքը գործողն ալ Բարիզի ալեխոխոյ ժողովուրդն է։

—Հա՛յր, ըսաւ տղան, բոլոր այս նշաններն Աստուծմէ մի բաժնէք, վասն զի ես, երբ ձեզ տեսայ, բնազդաբար Աստուծոյ շնորհակալ եղայ։

—Հապա Պիյոյի՞ն։

—Պիյօ Աստուծմէ ետքը կուգար, ինչպէս հրացանը Պիյոյէն ետքը կուգար։

Ժիլպէր մտածեց։

—Իրաւունք ունիս, տղա՛ս, ըսաւ. Աստուած ամէն բանի խորն է. բայց դառնանք քեզի և նորէն բաժնուելէ առաջ՝ քիչ մը խօսակցինք։

—Նորէն պիտի բաժնուի՞նք, հայր։

—Կ'ենթադրեմ որ երկար ատենի համար չէ։ Բայց թանկագին թղթեր պարունակող արկղիկ մը գողցուեր է Պիյոյի տունէն ճիշդ այն միջոցին որ զիս Պասթիլլի մէջ կը բանտարկէին։ Պէտք է որ իմանամ թէ զիս բանտարկել տուողը, այն արկղիկը գողցողն ո՛վ է։

—Լա՛ւ, հա՛յր, ձեզ նորէն տեսնելու համար պիտի սպասեմ որ ձեր խուզարկութիւնները լմննան։

Եւ տղան հառաչանք մը արձակեց։

—Տխուր ես, Սէպաստիէն, ըսաւ Ժիլպէր։

—Այո՛։

—Ինչո՞ւ համար։

—Չեմ գիտեր, ինծի այնպէս կուգայ որ իմ կեանքս ուրիշ տղոց կեանքին չի նմանիր։

—Ինչ, կ'ըսես, Սէպաստիէն։

—Ճշմարտութիւնը։

—Մեկնէ՛ բացատրէ՛։

—Ամէնքը զբօսանքներ, զուարճութիւններ ունին, իսկ ես չունիմ։

—Դուն զբօսանք չունի՞ս, զուարճութիւն չունի՞ս։

—Ըսել կ'ուզեմ թէ, հայր, իմ տարեկիցս խաղերուն մէջ զբօսանք չեմ գտներ։

—Զգուշացէ՛ք, Սէպաստիէն, չատ պիտի ցաւիմ եթէ տաղանդ նկարագիր մը ունենաք։ Սէպաստիէն, այն միտքերը, որ փառաւոր ապագայ մը կը խոստանան, աճման մէջ եղող ծառի պտուղներու կը նմանին. իրենց հասունութեամբ մարդուս քիմքը հրճուեցնելէ առաջ՝ իրենց դառնութիւնը, թթուութիւնն ու խակութիւնը ունին։ Հաւատացէ՛ք խօսքիս, տղա՛ս, երիտասարդ ըլլալու պէս ազուոր բան չկայ։

—Ցանցանքն իմս չէ եթէ ես երիտասարդ չեմ, պատասխանեց Սէպաստիէն մելամաղձոտ ժպիտով մը։

Ժիլպէր զաւկին երկու ձեռքը իր ձեռքերուն մէջ սեղմելով և աչքերն անոր աչքերուն վրայ սեւեռելով՝ շարունակեց.

—Ձեր տարիքը, զաւակս, սակաւին հասունի տարիքն է, և դրսէն ուչինչ պէտք է տեսնուի այն բաներէն, զոր ուսումը դրած է ձեր մէջ։ Տասնեւչորս տարեկան հասակի մէջ լրջութիւնը հպարտութիւն կամ հիւանդութիւն մըն է, Սէպաստիէն։ Քիչ մը առաջ հարցուցի թէ ձեր առողջութիւնը լա՞ւ է. այս պատասխանեցիք։ Հիմայ ալ կը հարցնեմ թէ հպա՞րտ էք մի. ջանացէք որ ոչ պատասխանէք։

—Հա՛յր, ըսաւ տղան, մի՛ վախնաք։ Իմ տխրութեանս պատճառը ոչ հիւանդութիւն մըն է և ոչ հպարտութիւն. ո՛չ, այլ վիշտ մը։

—Վի՛շտ մը, խե՛ղճ տղաս. բայց այդ տարիքին մէջ ի՞նչ վիշտ կրնաս ունենալ։ Խօսէ՛ տեսնեմ։

—Ո՛չ, հա՛յր, ո՛չ, ուրիշ ատեն։ Ըսիք որ տեղեկական գործ ունիք, և հազիւ քառորդ ժամ մը կրնաք նուիրել ինծի։ Իմ խնդրութիւններս թողունք և ուրիշ բանի վրայ խօսինք։

—Ո՛չ, Սէպաստիէ՛ն, չեմ ուզեր սրտատանջութիւնը բաժնելով քնել։ Ըսէ՛ տեսնեմ, այդ վիշտդ ուսկի՞ց կուգայ։

—Շիտակը, հա՛յր, չեմ համարձակիր։

—Ինչ բանէ կը վախնաս։

—Կը վախնամ որ գիս երազատես մը կը համարիք և կամ կ'ըլլամ անանկ բաներ կ'ըսեմ՝ որ ձեզ կը վշտացնեմ։

—Դաղտնիքդ ինծմէ ծածկելով ա՛լ աւելի կը վշտացնես զիս։

—Լաւ գիտէք որ ես ձեզի համար դաղտնիք չունիմ, հա՛յր։

—Ուրեմն խօսէ՛։

—Իրաւ որ չեմ համարձակիր։

—Սէպաստիէ՛ն, դուն կը յաւակնիս թէ այր մըն ես։

—Ահա՛ ճիշդ ատոր համար է։

—Օ՛ն, արիացի՛ր։

—Լա՛ւ, հայր. այդ վիշտս երազ մըն է։

—Երազ մը որ քեզ սարսափեցնէ՞ քեզ։

—Այո և ոչ. վասն զի այդ երազը տեսած ատենս չեմ սարսափիր, այլ կարծես ուրիշ աշխարհ մը կը փոխադրուիմ։

—Բացատրէ՛ բացատրէ։

—Երբ գեռ չատ փոքր էի, անտառներ ունէինք. ինչպէս որ գիտէք, երկու երեք անգամ կորսուեցայ այն ընդարձակ անտառներուն մէջ որ կը շրջապատեն այն գիւղը, ուր մեծցայ։

—Այո՛, ըսէ ինծի։

(Շարունակելի)